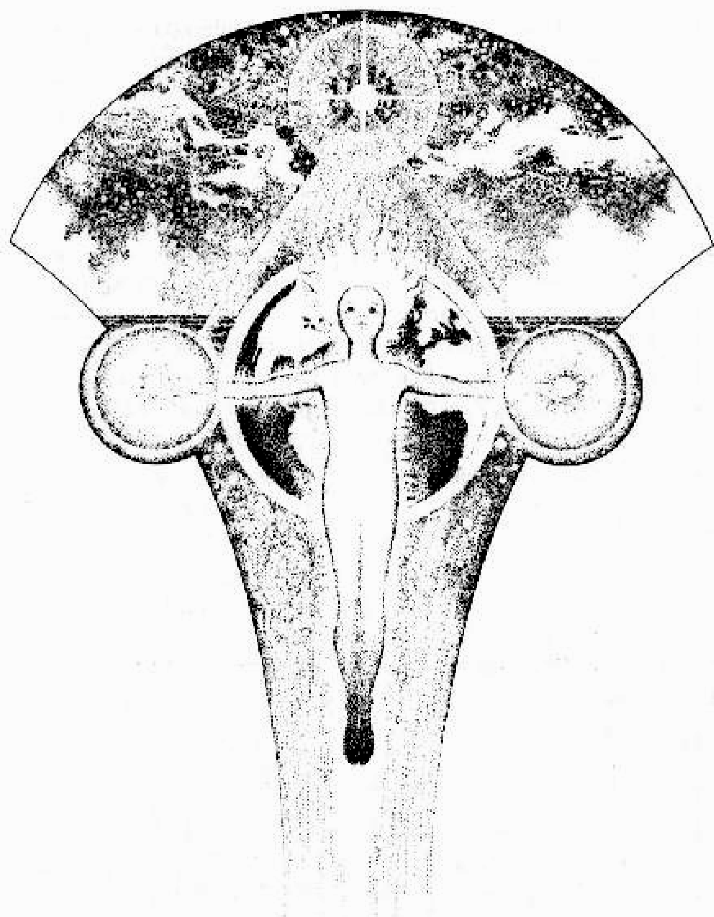
Elta Universitate

Omul ~ Muzica Universului

Gheorghe Brănici

“La începutul începutului, primele grăiri ale creației au răsunat în vorbirea apelor, în vocea vântului”

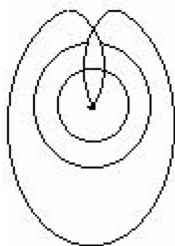
Rabindranath Tagore

“La început este Cuvântul” (Sunetul)

Ascult muzică şi scriu o carte despre muzică. Îmi propun să contribui astfel la descifrarea sensului muzical al vieții prin descifrarea arhitecturii naturale a sunetului, cu valențele şi calitățile lui.

Suntem într-o ambianță sonoră, cu relief şi faună, şi prin atenție putem descoperi cum această multitudine polifonică dublează imaginea vizuală, întregind percepția noastră. Trăim într-un mediu sonor, în cea mai mare parte artificial, generat de motoare, vehicule, explozii. Contribuim la acest tumult sonor citadin cu propriile manifestări sonore: voci, instrumente, paşi. În liniştea nopții descopăr lipsa lor benefică. Duc această imagine, noapte şi linişte, până dincolo de prima zi a Creației când “Pământul era fără formă şi gol”. Doar Duhul lui Dumnezeu producea sunetul propriei mişcări “peste întinderea apelor”. Cuvântul nu fusese rostit, exteriorizat, manifestat. În această linişte cosmică Sunetul Creației îsi avea lăcaşul, în tăcerea cea mai adâncă. Ne-o putem imagina? Dacă putem atunci înțelegem că această Tăcere există printr-o altfel de existență; este Potențialitatea şi Sursa oricărei creații. Graiul omului porneşte dintr-o tăcere interioară unde iau formă cuvintele, sunetele, mai întâi gând fiind. Ceea ce auzim cu urechile noastre reprezintă doar finalul sonor, impactul acestui gând cu mediul. Înainte de a rosti surprindem sunetul unui cuvânt în interior, chiar şi o melodie pe care urmează să o fredonăm. Acum, urmărind plecarea, traseul şi rostirea, putem înțelege că Principiul Creației este în noi şi este Acelaşi în orice moment temporar, mereu activ, chiar dacă e ne-manifestat, ne-exteriorizat. Dacă timpul curge prin ritmicitatea unui pendul, atunci noi, în interior, putem încetini sau accelera tempoul lui, schimbând astfel dimensiunea temporală. Apelăm la imaginație; cu ea este clădit întreg Universul.

Muzica e plămădită din sunete. Toate sunetele îşi au o singură origine: Sunetul Original. În Biblie I se spune ***Cuvânt***. Cuvântul este creator = Sunetul este creator. Prin reflectare înțelegem că muzica, de orice gen, are forța creatoare în ea însăşi. Este capabilă să clădească sau să dărâme. Fizica împreună cu Metafizica pot explica efectele undei sonore asupra materiei dar şi influența sa psihică, asupra sufletului. Cum omul este o ființă triunitară, aceste efecte merg încă şi mai profund, acționând şi asupra mentalului. Iată deci, că am ajuns de unde am plecat. Făurită lăuntric (corpul mental) unda sonoră complexă, concepută ca o arhitectură muzicală, traversează nivelul vibratoriu sufletesc şi, printr-o continuare a scăderii frecvenței vibrațiilor, ajunge la nivelul de frecvență al corpului fizic şi astfel, cu ajutorul vocii o putem exterioriza ca apoi să o putem recunoaşte ca sunet în mediul extern. Este un circuit continuu între *Concepție* şi *Recepție*. La mijloc, între aceste două sensuri vibraționale de deschidere şi închidere a creației sonore, se află *Percepția*, posibilă prin Sistemul acustic, specific omului şi animalului.

O astfel de imagine schematizată ne ajută să înțelegem că unda purtătoare a complexului sonor muzical poartă în ambele direcții informația. Astfel, propria muzică poate fi auzită şi din interior şi din exterior prin auzul intern şi extern. Sunt instrumentele Percepției de care vorbeam. Auzul intern fiind mai puțin conştientizat şi folosit s-a dezvoltat mai ales la muzicieni. Aşa se explică faptul că Beethoven a putut crea o muzică minunată chiar fără auzul extern. Cel intern i-a adus compensarea de receptare a propriei creații muzicale fără a mai fi fost nevoie de confirmarea auzului extern.

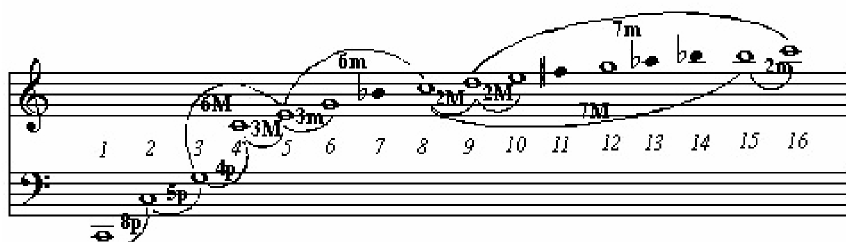
Sunetul, odată emis, este o faptă pe care o putem recunoaşte, conştientiza. Conştientul, prin această “privire” a faptei, fie muzică sau orice alt lucru realizat, (adus în realitatea fizică), face posibilă determinarea realității existenței Conştiinței. Se spune că “Pomul se cunoaşte după roade şi omul după fapte”.

Am abordat până acum propria manifestare sonoră a omului, prin vocea lui, dar Sunetul este prezent în întreaga Natură. Sursa sunetului exterior este în mişcarea naturală. Mişcarea însăşi este sunet, vibrație. Auzul ne permite să recunoaştem o plajă vibratorie cuprinsă aproximativ între 17 şi 17 mii vibrații pe secundă. Infrasunetele şi Ultrasunetele depăşesc aceste limite şi coexistă în raporturi precise, generând, toate laolaltă, efecte armonice care au fost studiate de om pentru a înțelege Legea ce le guvernează şi pentru a o folosi. Evoluția muzicii se bazează tocmai pe această lege numită *Legea Rezonanței Naturale* sau *Principiul Armonic Natural.* Acest principiu reprezintă relieful vibrațional al muzicii omului, structura intimă a melodiei şi armoniei.

Pitagora este cel care a readus timpului său (sec VI î.e.n.) cunoaşterea acestei Legi, ea fiind de fapt cunoscută şi folosită şi de chinezi cu mii de ani mai devreme. Putem şi noi recunoaşte auditiv câteva armonice ale unui sunet de bază, cu condiția unui antrenament potrivit. Ne alegem un instrument care să poată emite un sunet grav, pianul de exemplu, şi urmărind Schema Armonicelor Naturale, căutăm să surprindem armonicul “3”, pe care, mai înainte, trebuie să-l anticipăm, (la pian, vocal sau în interior). Odată recunoscut putem merge mai departe. Aşa cum putem vizualiza spațialitatea unei stereograme, prin exercițiu vom putea descoperi şi spațialitatea sonoră. Sunetele armonice există oricum, nimeni nu le ascunde.

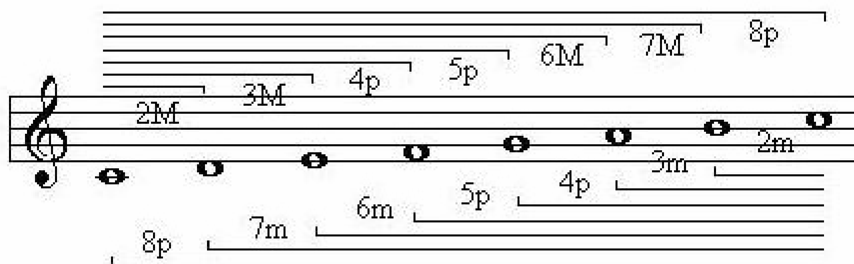
Pentru a înțelege anumite idei pe care le voi expune mai târziu este nevoie să adunăm câteva cunoştințe de bază. Cei ce le cunosc vor fi cu atât mai “înțelegători”.

Să privim cu atenție Scara Armonicelor Naturale!

Ce observăm? Primul sunet armonic, numerotat cu "2", repetă cu o octavă mai sus sunetul de bază, oricare ar fi acesta, iar primul sunet diferit de cel de bază este al doilea armonic, numerotat "3", *Sol* în notația muzicală. El este numit ***Cvintă*** după relația intervalică cu sunetul anterior: *Do*.

Intervale muzicale, sau relații între două sunete și denumirea lor.

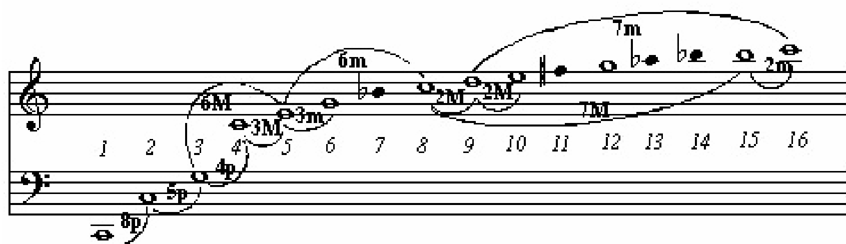
2 - Secunda
3 - Terta
4 - Cvarta
5 - Cvinta
6 - Sexta
7 - Septima
8 – Octava

M - Mare
m - mică
p - perfectă

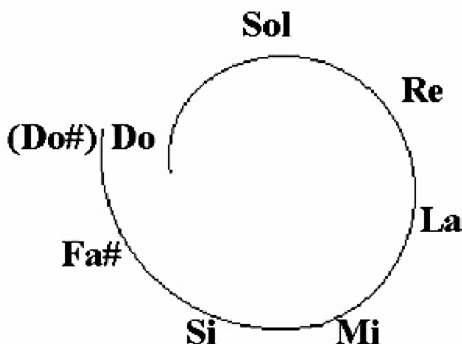
Vedem cum **numele** este generat de relație, sau raport, dar şi de frecvența vibrației. Orice nume are o frecvență vibrațională corespunzătoare adresei sale. Noi rostim nu nişte afişe ci în interiorul cuvintelor-nume rostite se află şi calitatea lor. Iată de ce nu este bine să ne umplem vorbele de ocări, dar nici să ne înălțăm deasupra capului cu cuvinte-nume a căror sunete interioare nu le putem decât teoretiza; (Ex. *Dumnezeu*, *Pace*, *Iubire*). Rostiți interior, de trebuie, căci astfel numele-cuvânt este mult mai apropiat de semnificația lui.

Ne întoarcem la Scara Armonicelor pentru a descoperi logica descoperirii "Principiului Succesiunii Cvintelor Naturale" pe care l-a enunțat Pitagora.

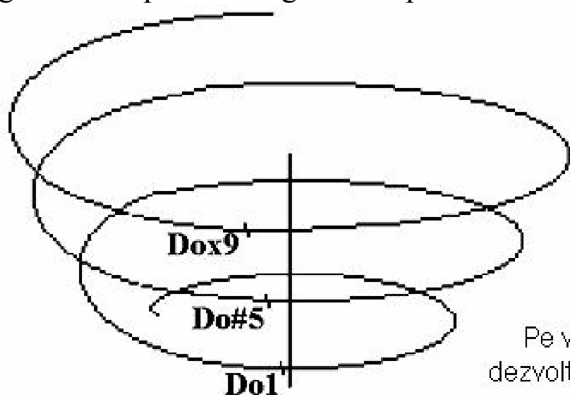
Seria Armonicelor Naturale

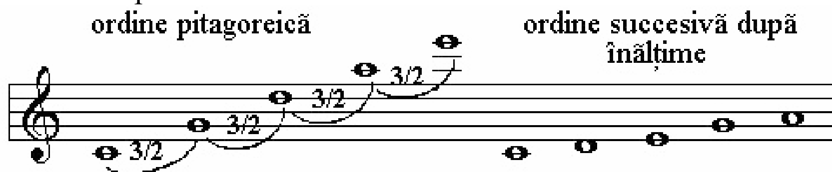
Suntem la *Cvintă*, armonicul "3". Dacă îl vom emite pe el ca sunet de bază, la nivelul 3 va vibra *Re*, cvinta lui *Sol*, şi aşa mai departe. La a şaptea repetare descoperim că nu ne mai întâlnim cu Do_1 ci cu $Do\#_5$, care va genera o continuare, o spirală.

Este aceeaşi formă arhitecturală regăsită şi în cochiliile melcilor, iar dacă privim lateral această spirală, observăm cum între prima şi a doua spiră există un interval de 4 Octave plus 1 Semiton; în totalitate 49 de Semitonuri. Parcă ne-am mai întâlnit undeva cu acest număr: 49. Descifrat kabalistic indică 13, şi dacă n-avem ghinion … putem merge mai departe.

În Metafizică se vorbeşte de *închiderea cercurilor*. Prin cele două scheme prezentate, referitoare la ”Seria Cvintelor Naturale”, observăm că un cerc închis înseamnă o ascensiune, o evoluție ascendentă. Există desigur relații matematice precise în această structură armonică şi Pitagora le-a folosit în muzică, dezvoltând un sistem matematic de acordare şi mânuire a instrumentelor, conform Principiului Succesiunii Sunetelor prin Cvinte Naturale. În acea vreme muzica avea o altă înfățişare; se cântau melodii la o singură voce, folosind game simple, cum ar fi: *pentacordul* (o gamă alcătuită din primele cinci sunete din seria cvintelor naturale, dar în ordine succesivă după înălțime). Pitagora avea un instrument numit *monocord* (cu o singură coardă) pe care-l folosea pentru descoperirile lui.

Principiul de organizare acustico-matematică a scării muzicale este natural, dar, mai târziu, când muzica a evoluat spre armonie şi polifonie, muzicienii s-au întâlnit cu un impediment al acestui sistem. Este vorba de o extindere naturală a cercului vibrațiilor, care apoi afectează relațiile intervalice armonice. În practică, anumite sunete, cântate simultan, creează senzația de fals. Dezvoltarea armoniei şi polifoniei, incluzând pe cea a instrumentelor armonice: pian, orgă, clavecin, a impus adaptarea sistemului natural, numit şi *netemperat*, la un echilibru de relații sonore, sistem desăvârşit prin contribuția lui Johann Sebastian Bach, cu lucrarea sa muzicală "*Clavecinul bine temperat*".

Pentru a înțelege deosebirea dintre *netemperat* şi *temperat* revenim la Scara Armonicelor Naturale. Observăm că toate intervalele din cadrul unei game diatonice se regăsesc aici.

Fiecare *interval* se exprimă matematic prin două numere reprezentând poziția armonicului superior şi a celui inferior. Armonicul superior este *Numărătorul* iar armonicul inferior este *Numitorul*. Putem prin acest raport să aflăm înălțimea unui sunet plecând de la înălțimea cunoscută a altui sunet. Pentru aflarea frecvenței de vibrație a unui sunet superior înmulțim frecvența sunetului cunoscut cu fracția corespunzătoare intervalului ce se formează între cele două sunete, iar pentru aflarea înălțimii unui sunet inferior facem operația inversă. De exemplu, vrem să aflăm înălțimea lui *Mi* mai sus de *La.*

- Cunoaştem frecvența lui *La* = 440*Hz*.
- Între *La* şi *Mi (superior)* este un interval de Cvintă (3/2).
- 440 X 3/2 = 660*Hz*. *Mi* = 660Hz

Pentru *Mi* situat sub *La* (Cvartă inferioară) facem operația de împărțire:

- 440 : 4/3 = 330*Hz.*

Dar să construim pe Seria Cvintelor Naturale, propusă la început de Pitagora, o scară acustică. Vom porni de la sunetul şi

nota *Do,* dintr-un registru mai grav pentru a simplifica mărimea numerelor. Construim cu segmente egale (de Cvintă) o scară pe care să tot urcăm pentru a ne întâlni cu sunetul de la care am plecat, *Do*.

13	Si#	8563,2
12	Mi#	5708,8
11	La#	3805,8
10	Re#	2537,2
9	Sol#	1691,5
8	Do#	1127,6
7	Fa#	751,7
6	Si	501,1
5	Mi	334,1
4	La	222,7
3	Re	148,5
2	Sol	99
1	Do	**66** Hz

De fapt nici nu ne mai întâlnim cu *Do*, ci cu *Si#*. În sistemul muzical *Si#* se consideră *enarmonic* cu *Do*. Dacă de la acest sunet ne întoarcem prin fracția octavei (2/1) la punctul de plecare observăm că: (8563,2 – 4281,6 – 2140,8 – 1070,4 – 535,2 – 267,6 – 133,8 – **66,9**) am ajuns dar nu de unde am plecat. Devierea este de 0,9Hz, desigur insesizabilă în registrul grav, dar, de am fi construit tot acest dus-întors plecând de la *La* 440Hz, am fi constatat în final o deviere de 11,5Hz care deranjează mai ales prin raportul cu celelalte sunete.

Acordorii de piane cunosc acest efect şi de aceea, chiar bazându-se pe natura auzului, evită acordarea pianului din cvintă în cvintă, căutând să echilibreze mereu relația dintre sunete pentru a păstra octavele perfecte. Am observat dar, că sistemul pitagoreic a adus cu bună seamă un suport extraordinar pentru dezvoltarea muzicii dar, are şi anumite inconveniente; Înlănțuirea cvintelor perfecte devine la un moment al evoluției improprie muzicii.

Muzicieni dar şi matematicieni pasionați s-au dedicat căutării unui sistem propice pentru buna înțelegere armonică dintre sunete. L-au şi găsit: spațiul octavei l-au împărțit în 12 părți egale. Acest sistem nenatural l-au numit *Sistem temperat*.

J. S. Bach, recunoscut pentru profunzimea sa, nu numai muzicală, a avut un cuvânt greu de spus pentru înlocuirea vechiului cu noul. El a demonstrat muzical facilitățile acestui sistem prin lucrarea amintită, în care se află două cicluri de *Preludii* şi *Fugi* în toate tonalitățile majore şi minore.

Este totuşi un sistem nenatural. Ascultând cu atenție melodii interpretate la un instrument netemperat, vioară sau vocea omenească, comparativ cu interpretarea lor la un instrument temperat, pian, orgă, vom constata nu doar o deosebire de timbru sonor, cât o trăire sufletească diferită. Sistemul muzical natural, netemperat, oferă muzicii o încărcătură emoțională mult mai bogată. (Yehudi Menuhin considera combinația vioară-pian nepotrivită, având o aversiune deschisă față de imobilitatea pianului, şi nu din cauza greutății lui.)

Am introdus acest capitol, cu noțiuni şi de acustică, pentru a înțelege că muzica ce o ascultăm azi reflectă o evoluție în care omul s-a văzut nevoit să dea atenție armonizării relaționale. Nu Legea s-a schimbat ci modul de folosire a ei.

Pe de o parte, în muzică, un singur cântăreț poate folosi sistemul natural, pe de alta, un ansamblu are nevoie de ajustarea acestuia, *temperarea* lui, iar instrumente ca pianul, orga şi sintetizatoarele actuale reprezintă şi ele un ansamblu sonor. Se mai numesc şi instrumente *armonice* prin posibilitatea emiterii simultane a mai multor sunete.

Găsim corespondențe ale acestui sistem muzical *temperat* în organizarea socială, în orice relație armonică ce implică a da şi a primi. Desigur, există şi “urechi” care nu recunosc *falsul*, mai ales dacă e doar un pic fals; cu cât mai subtil cu atât mai anevoios de recunoscut.

Mai zăbovim la acest capitol pentru a mai puncta un aspect legat de vibrații, care ne va ajuta să înțelegem aspecte atât muzicale cât şi ale Creației.

“Frecvența sunetului este invers proporțională cu lungimea corzii.” (Pitagora) Prin înjumătățirea ei frecvența se dublează. Octava superioară reprezintă această înjumătățire a lungimii corzii vibratorii şi totodată dublarea frecvenței de vibrație. Făcând drumul invers, pentru un sunet aflat la octava inferioară, avem nevoie întotdeauna de o lungime dublă a corzii. Inferior se referă la o frecvență mai redusă a vibrațiilor. Omul a putut măsura şi calcula frecvențe de la Razele X la sunetul profund al Universului, de la Lumină la materia cea mai densă. Stările diferite ale materiei au frecvențe vibratorii diferite. Cu cât materia este mai densă cu atât viteza vibrațiilor este mai mică. Materializarea presupune o densificare a substanței, o scădere a vibrațiilor. Un corp de natură subtilă, ca substanță depăşeşte conturarea fizică, având o condensare mai mică, iar ca vibrație susține din interior octava corpului material.

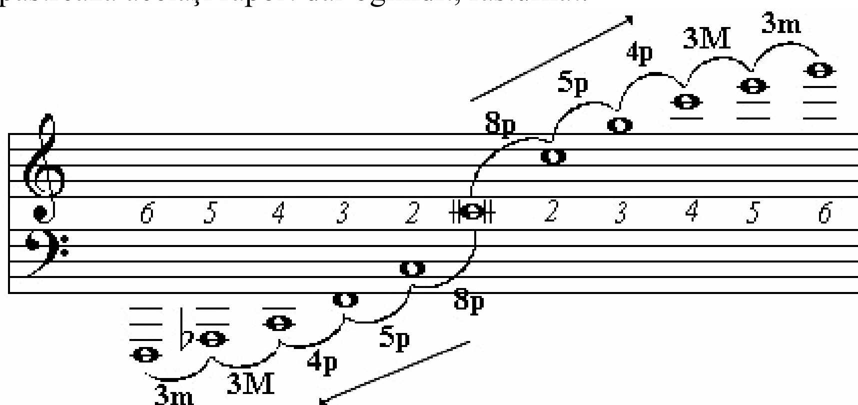
Să calculăm acum creşterea frecvenței unui semiton aflat în octave diferite, din ce în ce mai înalte. Față de La_1 = 440Hz, $La\#_1$ este cu 29,333Hz mai rapid în viteza de vibrație, adică 469,333Hz. În octava superioară $La\#_2$ este cu 58,666Hz mai rapid față de La_2, spunem mai înalt. Această dublare se va repeta pe tot traseul ascendent, din octavă în octavă. Dacă Octava reprezintă *lumea exterioară* semitonul este *lumea interioară*. Ceea ce se petrece cu una o afectează şi pe cealaltă. Ele se implică reciproc.

Cu cât octava aparține unei lumi mai “înalte” cu atât spațiul vibratoriu este mai extins. Chiar şi printr-o privire cantitativă putem observa că libertatea şi spațiul de mişcare al locuitorilor dintr-o lume (octavă) superioară diferă în favoarea lor, față de lumea (octava) noastră. Presupunând că am viețui într-o lume muzicală unde *La*-ul ar avea înălțimea 300.000Hz, primul semiton ascendent ar însemna un spațiu de 20.000Hz. Muzical vorbind, noi receptăm doar un semiton din muzica acestei lumi, un semiton în care noi ne-am construit propria muzică, propria lume. *Spațiul muzical* al lumilor subtile este însă cu mult mai extins; un spațiu în care semitonul devine la rândul lui octavă, iar instrumentul este…un atom! Pentru formarea unei imagini mai profunde despre spațiul vibratoriu al lumilor subtile, putem vedea următorul tabel:

. . . .
Raze X . . . . 2 Trilioane vib/sec
Lumina . . . . 500 Bilioane vib/sec
Electricitatea . . . . 1000 Milioane vib/sec
. . . .

Orice vibrație măsurabilă aici pe pământ înseamnă că există aici, altfel nu am putea-o măsura.

Se spune că omul se naşte odată cu propria-i muzică, fiecare având un sunet complex specific doar lui. În relațiile dintre oameni se nasc relații armonice, care pot fi consonante sau disonante. Dacă aceste relații le-am percepe auditiv, ele ar fi un indiciu mult mai elocvent pentru calitatea vibratorie a fiecăruia.Ca să le auzim ar trebui să le percepem chiar la înălțimea posibilă auzului, însă, cu toate că ele există, chiar şi la această înălțime, au o intensitate mult prea slabă pentru a le sesiza. Vorbesc de existența lor în planul nostru auditiv, având ca fundament tot Legea Rezonanței Naturale dar în *acțiunea ei inferioară*. Se păstrează acelaşi raport dar oglindit, răsturnat.

Ce putem înțelege din acțiunea completă a acestei Legi, acestui Principiu Universal? Orice sunet emis poate influența întregul Univers, de la Stele la structura geologică a planetelor. Şi gândul este un sunet. Fiece acțiune, faptă, reprezintă un complex de vibrații, un complex sonor. Imboldul creativ-muzical al omului ar trebui dirijat prin recunoaşterea acestui fapt. Muzica poate vindeca, înfrumuseța sau distruge, urâți. Tinerii care rezonează cu

genuri muzicale brutale, iau parte la un proces de amplificare a acestor brutalități. Este vorba de o intensificare a acestor vibrații care, depăşind rezistența sau reacțiunea planului rezonator, îl sfarmă, îl distrug. Animalele, sub această presiune de vibrații joase, devin mai violente, căci planul lor este afectat, echilibrul natural devine instabil.

Fiecare om rezonează cu un anumit gen muzical şi chiar cu un singur sunet. Acest sunet, emis cu blândețe reface echilibrul interior; emis cu brutalitate, îl afectează.

Sunetul – o lume cu patru dimensiuni

Echilibrul construcției muzicale a fost grija principală a compozitorilor care au căutat o reflectare, în creația lor, a arhitecturii naturale. Acest echilibru se referă la formă dar şi la conținut. Desigur, conținutul precede forma şi se referă la materialul sonor, Sunetul, cu cele patru calități ale sale: *Înălțime, Durată, Amplitudine* şi *Timbru.* O mică prezentare a lor ne va ajuta pentru mai târziu şi ne va da posibilitatea unei priviri *stereo-logice.*

Înălțimea sunetului se măsoară în *hertzi* (1Hz = 1 ciclu al vibrației într-o secundă). Sunetul *La*, după care se acordează orchestrele actuale şi instrumentele electronice muzicale, este un etalon internațional stabilit la 440Hz în urma unei convenții internaționale la Londra în 1953. Necesitatea acestui etalon s-a făcut simțită odată cu dezvoltarea orchestrei simfonice. În 1783 acest etalon era 409Hz.

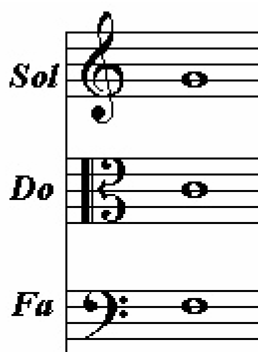
Din jocul variat de înălțimi sonore se formează melodia (*melos* în greceşte înseamnă cântec dar şi poezie lirică). Spațiul de înălțimi sonore este grupat în octave, fiecare având o denumire, după cum se vede din tabel.

Do_5 4224 Hz
4 Supraacută . . . .
Do_4 2012 Hz
3 Acută . . . .
Do_3 1056 Hz
2 Supracentrală . . . .
Do_2 528 Hz
1 Centrală . . . .
Do_1 264 Hz
0 Subcentrală (8-va mică) . . .
Do 132 Hz
-1 Gravă (8-va Mare) . . . .
Do_{-1} 66 Hz
-2 Subgravă (Contraoctava) . .
Do_{-2} 33 Hz

Prima şi ultima treaptă a octavelor este sunetul *Do*.

La limita inferioară de percepție *Do* are 16,5 Hz, iar la cea superioară 16896 Hz.

Din necesitatea notării acestor înălțimi s-a dezvoltat portativul cu 5 linii, folosit azi, şi ***cheile*** muzicale. Ele fac trimitere la spațiul otavelor prezentate, un domeniu sau registru vibrațional.

Durata sunetului este aspectul temporal şi efemer al muzicii. Această durată trebuie încadrată într-o măsură, care poate avea un timp sau mai mulți, fiecare numindu-se şi *bătaie* sau *tact*. Viteza lor de tactare dau *Tempo*-l, pulsul muzical (*Largo, Presto,*). Tot din necesitatea înscrierii tempo-ului ca etalon general s-a inventat *metronomul*, instrument perfecționat de un contemporan cu Beethoven, Johann Nepomuk **Mältzel**. Acest *tempo* catalizează şi dă simultaneitate oricărui grup muzical şi reprezintă prima grijă a dirijorului unei orchestre.

Andante ~ 60 (bătăi /minut)
Allegro ~120
Presto ~180

Amplitudinea sonoră, sau intensitatea, regăsită în partituri prin indicații ca *piano*, *forte*, *crescendo*, *decrescendo*, dă muzicii dinamică şi expresivitate. Prin nuanțe diferite de intensitate muzica poate sugera stări sufleteşti diferite. Vocea umană poate indica unui meloterapeut starea de sănătate sau afecțiuni sufleteşti fie şi numai prin această intensitate. Totuşi *medicul* de care vorbeam este atent încă la un aspect: **Timbrul** vocii. Aceeaşi atenție ne-o descoperim şi noi când ascultăm muzică. Fiecare om are un timbru vocal particular. Ne recunoaştem fără să ne vedem, doar auzindu-ne. Câte timbre sonore putem recunoaşte? Pe toate, doar să le putem da un nume de comun acord. Mai dificilă este sesizarea nuanțelor aceluiaşi timbru, de vioară de exemplu. Prin ce diferă sunetul unei viori "Stradivari", "Amati" sau "Reghin"? Prin timbrul lui, construit din bogăția armonicelor. Iarăşi regăsim aceeaşi influență a *Rezonanței Naturale a sunetelor*. După o îndelungată căutare de imitare a acestor timbre naturale pe cale electronică, inginerii de sunete au găsit o posibilitate mai practică de realizare prin înregistrarea unor eşantioane naturale care, mai apoi, sunt multiplicate pentru durată şi modificate ca frecvență pentru înălțimi diferite.

Combinațiile acestor timbre dau o bogăție asemănătoare nuanțelor în pictură. Pe cale digitală pot fi specificate milioane de

astfel de nuanțe. În muzica simfonică vom întâlni diferențe timbrale la aceeaşi lucrare interpretată de orchestre diferite. Există o evoluție şi sub acest aspect şi căutarea de cizelare a sunetului la orice instrument, fie şi vocea umană, constă în căutarea *luminii* sunetului, rezultată din bogăția armonicelor. Vocea cristalină a copiilor reflectă puritatea lor sufletească.

În natură nu se poate găsi un sunet fără armonice; el se poate obține doar în laborator şi este numit “sunet *sinus*”.

Ascultați ceea ce auziți! Veți pătrunde într-o bogăție de culori sonore; de la clopotul bisericii, lătratul câinilor, cântecul păsărelelor sau al vântului la propria voastră voce. Într-o sală de concert veți avea şi alte bucurii de descoperit pe care le voi anticipa în parte în cele ce urmează.

Este necesar să revin în finalul acestui capitol asupra sunetului pentru a-l vedea în cele trei ipostaze ale lui, ca fenomen:

fizic	*fiziologic*	*muzical*
Frecvența vibrațiilor	Înălțime	Relief melodic, armonic polifonic
Continuitate în timp	Durată	Ritm, Măsură, Tempo
Amplitudine	Intensitate (volum)	Dinamică, Spațialitate
Formă spectrală	Timbru	Expresivitate (culoare)

Fiecare din aceste patru calități sonore au nuanțele lor posibile într-o lucrare muzicală.

(Metronom Maeltzel)
M.M. 60 (bătăi/min)
Oboi
mf
Timbru (instrumental)
Intensitate (medie)
Înălțime (Do2)
Durată (1 sec)

Partea complementară, monadică, a conținutului muzical este reprezentată de ***forma*** muzicală. Dacă cele patru calități ale sunetului au evoluat odată cu dezvoltarea abilității tehnice umane, (instrumente şi voci din ce în ce mai bine lucrate), forma muzicală este acel frumos efemer prin care Şcolile muzicale şi-au exprimat viziunea lor arhitecturală, de la simplitatea unei linii la complexe simetrice şi asimetrice.

Aşa cum ştim că la început ”Pământul era fără formă şi gol”, la fel şi construcția muzicală era lipsită de o formă distinctă. Ea se construia paralel cu dezvoltarea discursului muzical care, cel mai adesea, însemna o linie melodică simplă ce însoțea o povestire a comunității umane. În ritualul Bisericii Ortodoxe încă se mai păstrează această intonație muzicală simplă pentru prezentarea povestirilor biblice.

Evoluția formei muzicale s-a cristalizat treptat în corelare cu orientarea arhitecturală a epocii respective. De la simplitatea formei binare (strofă – refren), pe care şi azi o regăsim în muzica uşoară şi populară, la *Sonata clasică*, (formă simetrică având trei segmente: Expoziție, Dezvoltare, Reexpoziție) forma muzicală a parcurs un traseu de disciplinare a libertății componistice. Mai târziu, în *epoca romantică,* simetria formei a cedat întâietatea libertății de expresie. Avântul patetic, într-o epocă în care individualitatea începea să se afirme, a dus la căutarea nu de forme noi cât de modalități care să corespundă expresiei sufleteşti eliberată acum în artă, modalități care au influențat desigur şi construcția formei.

Invitație la Concert

Pentru destindere vă invit acum la un concert, un concert simfonic. Sunteți deja în sală, mulțumiți de curajul vostru. Urechile vor fi bucuroase să vă transmită tot ce pot dar ochii…, ochii încă vă “astupă” urechile. Lăsați-i deocamdată! Fiți ochi şi urechi! În sala ce concert nu e voie cu semințe, fie ele şi neprăjite. Din culise se aude un tumult, un vuiet, am putea-o numi *muzică aleatorică*. Vă mai puteți uita la ceas. În timpul concertului acest gest vă dă de gol că ați nimerit-o strâmb.

Orchestra intră în scenă, fiecare la locul lui. Rândurile din spate sunt ocupate de cei mai recalcitranți: percuție, alămuri. E linişte. Concert Maestrul, primul violonist, face un gest pentru ultimul retuş de acordaj al instrumentelor. Oboiul, cu sunetul lui clar, pătrunzător, dă un *La* (440Hz) şi toți se iau după el. Din nou linişte. Intră Dirijorul care vă arată fața şi apoi vă întoarce spatele. Unii l-au mai văzut; de ascultat, nu l-a ascultat nimeni. Din acest moment gesturile lui sunt traduse de orchestră în sonorități. Gesturile reflectă concepția sa interioară despre lucrarea respectivă. Pe pupitrul din fața lui se află partitura generală. Pe celelalte pupitre sunt doar ştime (extrasul planului de lucru particular). Acum încetați a mai fi “ochi şi urechi”. Vizual imaginea este monotonă. Fiți urechi! Priviți cu ele! Relief, culori, o mişcare continuă. Călătoriți, dar nu vă fâțâiți. Vecinul nu şi-a închis ochii, sperând că va avea ce să spună c-a văzut la concert. Sunteți în mijlocul unei lumi sonore, poate din altă epocă. Care *epocă*? Căutați la sfârşitul acestei lucrări, poate aveți norocul şi dați de ea. La ce ajută? Pur şi simplu e un plan al călătoriei pentru care v-ați cumpărat biletul, se mai numeşte şi *program*. Dacă ascultați chiar în acest concert o *muzică cu program*, (titlul ei sugerează acest lucru; ex. “Pastorala”, “Ucenicul vrăjitor”, “O noapte pe muntele pleşuv”), atunci e simplu, muzica însăşi va sugera traseul călătoriei. Ce vă faceți însă cu un titlu ca acesta: “*Simfonia în Re, op. 39”*?; omul are nevoie să recunoască ceva. Atunci rămâne numele compozitorului. Nici acesta nu vă spune

nimic? Atunci chiar nu-i nimic; ați scăpat de prejudecăți. Acesta e şi scopul concertului. Ascultați doar! Aşa poate şi sufletul vibra la sunetele subtile ale muzicii, acele armonice lăuntrice pe care nici nu le puteți conştientiza decât sufleteşte. Pentru aceste reflectări sonore fine, le spunem *emoționale*, vin la concert mai mulți ascultători decât vedeți că sunt în sală. Dacă aşa stau lucrurile şi simțirea voastră, veți fi surprinşi, după un timp - de care ați şi uitat, de un zgomot ciudat, ca o ploaie cu piatră pe un acoperiş de tablă. Sunt aplauzele celor care au văzut tot ce s-a petrecut pe scenă. E timpul unei pauze. Sunteți tot în gara de unde ați plecat dar peisajul e altul, chiar şi voi. Impresiile adunate sunt vii şi v-au transformat starea lăuntrică. După pauză, urmează o altă călătorie, sursă bogată de impresii pe care nu vi le poate răpi nimeni. Nu contează prea mult ce ați ascultat ci, mai ales, cum ați ascultat. Muzica e ca un părinte care ne tot povățuieşte: *Fii ascultător*!

Călătoria noastră muzicală ne va descoperi mereu o lume a sufletului unde cuvintele şi sensurile acestora sunt vibrații şi trăiri. Fără aceste sonorități subtile, pe care le putem numi *“impresii*”, omul devine un robot, programat pentru servici, piață, casă; apt executant dar inapt creator. Muzica alimentează imaginația şi imaginația alimentează creativitatea. Vorbim de *alimente* la propriu. Acele impresii sau trăiri, simțiri, cum vreți să le spuneți, sunt alimente reale pentru ființa noastră. Un om capabil să creeze este creator. Dacă suntem “după chipul şi asemănarea” Creatorului cum explicăm faptul că cei mai mulți dintre oameni depind de un stimul exterior pentru a construi ceva, pentru a îmbunătăți *viața*? Suntem răi cu noi înşine dacă ne frustrăm de sursa bogăției noastre creatoare. Se ştie că această sursă se află în călătorii. Fiecare loc prin care trecem, pe care-l vizităm, are scara lui de vibrații, un bogat spectru armonic-timbral, care se imprimă ca trăiri sau impresii în ființa noastră. Fiece om are un suflet de artist-creator în măsura cizelării lui. Poeți, muzicieni, sculptori au fost inspirați în creațiile lor de locurile, lumile vizitate. Pentru mulți dintre ei nici nu a fost nevoie de a-şi părăsi plaiul, țara pentru a se inspira ci, au plecat în călătorii imaginative, lumi subtile, ajutați fiind poate de muzică, artă. N-am putea spune că Eminescu l-a vizitat pe

Hyperion ca apoi să scrie despre el ci, mai degrabă, l-a adus pe Hyperion pe Pământ prin forța inspirației şi imaginației sale. Omul are nevoie de aceste călătorii ca de Iubire. Muzica însăşi este o călătorie, o călătorie a vibrațiilor în spațiul undelor. Să ne imaginăm un om care nu poate clădi absolut nici o impresie în sinea sa, fără nici o plăcere, atracție sau respingere, insensibil la orice imagine, gust, miros, orice contact, nimic educat, un trup - în mişcare sau static, totuna. Doar imaginându-ne acest om observăm cum creşte în sinea noastră un fel de revoltă: - "Absurd!" - Aşa este. Chiar şi această impresie ne asigură că am scăpat de posibilitatea de a fi noi înşine aşa ceva.

Muzica nu doar substituie călătoriile reale, posibile pentru unii doar în concedii de odihnă, ci dinamizează bogăția vieții noastre lăuntrice, creind un relief sufletesc real. În timpul concertului acest relief este clădit aproape asemănător în fiecare şi astfel, prin acest "aproape asemănător", acei oameni au o coardă să spunem identic acordată, prin care rezonanța se poate realiza. Ştim că un punct comun uneşte două planuri. Prin acel punct comun este posibil un schimb informațional. Cei veniți la concert realizează o comuniune, iar muzica ascultată este *catalizatorul*.

Muzica se foloseşte în biserici, pe stadioane, în marşurile trupelor militare, la şezătorile săteşti şi, culmea, nu se foloseşte în spitale, întreprinderi şi şcoli - unde a ajuns să fie tratată ca şi religia. De ce? Spitalele nu şi-ar mai putea păstra clientela, întreprinderile roboții şi şcolile sensul materialist al învățământului. Excepțiile dovedesc existența unei alternative constructive, eliberatoare.

Desigur, muzica bisericească diferă de cea militară, cea simfonică de cea uşoară sau de cea populară. Este vorba despre **genuri** diferite de muzică. Muzica simfonică, la rândul ei a cultivat numeroase **genuri** de care s-a ocupat ca un bun grădinar. Acesta este şi sensul "cult" pentru denumirea dată muzicii simfonice. Prin acest efort, de *cultivare*, muzica simfonică s-a detaşat de cea populară şi şi-a urmat cursul ei evolutiv, îngrijit de aportul muzicienilor. La început muzica aparținea omului, societății lui simplu organizate. Pe măsura desprinderii acestor comunități în

clase sociale, fiecare clasă s-a însoțit de genul ei favorit de muzică, ocupându-se cum a ştiut. Biserica a condus această evoluție o bună bucată de timp, susținând dar şi direcționând sensul culturii muzicale. Muzica este în acelaşi timp şi o descriere istorică a epocilor parcurse de omenire. Acel grup, sau clasă care are posibilitatea susținerii financiare a unei culturi muzicale cu speciile, genurile ei, generează şi dezvoltarea acelor genuri. Astăzi muzica simfonică reprezintă, în general, un muzeu al realizărilor trecute, dar ceea ce ne prezintă concertele simfonice sunt *plante* vii şi azi şi vor fi atâta timp cât va fi cine să le îngrijească. Tendința este de a le pune la păstrare, prezentând oamenilor albume discografice, un fel de fotografii de calitate cărora totuşi le lipseşte viul. Decât deloc e bine şi aşa. În tot răul şi-un bine, dar omul se plictiseşte de repetiție. Un concert pe viu nu va fi niciodată identic cu unul anterior. Această calitate o are în sine prin dispoziția muzicienilor. Descoperim totuşi că nici albumul discografic, cu o aceeaşi înregistrare nu ne sugerează de două ori o trăire identică la ascultarea lui. Acest lucru se datorează faptului că în timpul celei de a doua audiție suprapunem amintirea primeia. În interiorul nostru deja am clădit ceva, care nu poate fi şters ca şi cum n-ar fi fost. Vi s-a întâmplat desigur să descoperiți o respingere sau o atracție față de o anumită piesă muzicală, fără să ştiți de ce. În sine, acea lucrare nu are nici o vină, dar undeva în trecut, acea muzică a însoțit un eveniment la care ați participat şi care v-a determinat o anumită atitudine, imprimată atunci în Subconştient, iar acum reactivată prin prezența aceluiaşi fond sonor. Iată cum am descoperit o altă calitate a muzicii, aceea de a scoate din subconştient imprimări sufleteşti. Luați-le în seamă şi nu vă răzbunați pe muzică. Suprapunerea undelor sonore cu vibrațiile lăuntrice creează acel punct de vedere particular, subiectiv prin care putem să ne recunoaştem ca individualități dar şi propriul subiectivism.

Fals şi Adevăr

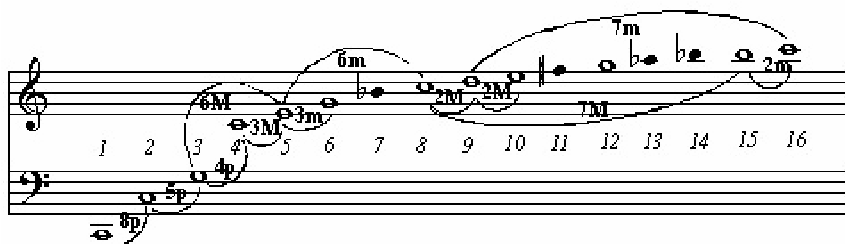
Acum părăsim sala de concert, revenind în laboratorul muzical interior, pentru a asculta propriul concert. Partitura acestui concert o scriem în permanență. Armonia, melodia şi polifonia acestei partituri e scrisă de gândurile noastre, vorbe, fapte, orice mişcare conştientă sau inconştientă. Gândurile şi sentimentele noastre sunt mişcări vibraționale continui, dar de o intensitate şi frecvență despre care auzul nu ne poate spune nimic. Doar atenția spre lăuntru ne transformă în auditori ai propriului concert. Vibrațiile sufleteşti se diferențiază în funcție de stările noastre psihice, pe care le putem conştientiza ca sentimente. Dacă le putem conştientiza atunci putem şi hotărî dacă ele reprezintă sau nu înscrisul unei partituri pe care ne-o dorim a reflecta o muzică frumoasă şi pentru ceilalți. O tulburare este un sunet "jos", grav. Putem transmuta acest sunet ce ne face să simțim trepidațiile lui până la nivel organic, îl putem înălța. Cum? Prin zâmbet. Caraghios de simplu. Totuşi, cui îi arde să zâmbească atunci când nu mai poate de supărare? Şi totuşi, ştiind ce înseamnă supărarea, ce efecte are, nu ne costă decât curaj să încercăm metoda zâmbetului. Mai este şi cea a cântecului. Înțelegeți totuşi că nu este o metodă exterioară cât una de transformare lăuntrică. Schimbăm parametrii de rezonanță ai trupului. Este ca şi cum am lua instrumentul din mâna celui care ne maltratează urechile cu încercările lui nereuşite. Cine dirijează, conduce această atitudine? Eu-l fiecăruia.

Acum, cunoscând această posibilitate, puteți să nu vă mai lăsați impresionați de duritatea unei vibrații joase. Corpul fizic este rezonatorul muzicii interioare, iar chipul reflectă calitatea acesteia. Corpul fizic, pentru faptul că îl cunoaştem cel mai bine, ne oferă posibilitatea de a modifica parametrii de rezonanță, şi ați văzut cum, şi de a crea linişte în registrul unor vibrații neplăcute. Veți experimenta poate, sau posibil deja să fi fost în situația unui dialog mai aprins. Dacă vă puneți pe zâmbet vă jigniți şi mai tare "partenerul de incendiu", dar dacă printr-un zâmbet interior deveniți mai senini, atunci veți face ca şi în celălalt să se pună în

vibrație aceeaşi coardă. Cine are dreptate totuşi într-un astfel de dialog? Iată întrebarea căreia vom încerca să-i găsim acum un răspuns, explorând alte calități muzicale.

Imaginați-vă un sunet. Un singur sunet nu poate fi fals. Falsul presupune existența a două sunete aflate într-o relație nearmonioasă. Dacă vrem ca relația lor să fie armonioasă atunci pe unul dintre ele îl vom considera etalon iar pe celălalt îl vom ajusta atât cât trebuie. Spunem că le acordăm, dar termenul este mai profund şi presupune existența încă a unui element cu care ne vom întâlni puțin mai târziu. În sufletul nostru pot exista la un moment dat două astfel de sonorități false, sentimente construite pe îngrijorări, temeri, de fapt idei de bază false. Ele provoacă în bietul trup fizic trepidanțe. Întreg sistemul muscular se va încorda pentru a rezista unui asemenea atac. Se vorbeşte de "atac de cord". Cel fatal înseamnă victoria vibrațiilor joase, disarmoniilor, falsurilor care vin din interior. Omul în mediul corpurilor sale, se comportă asemănător unei particule, având un caracter dublu, corpuscular-ondulatoriu, generând şi receptând - o continuă relație cu mediul. Nu am avea cum recepta şi trăi ceea ce emit ceilalți dacă nu am avea coarda rezonatoare. Acest fapt ne dă de gol pentru învinuirea adusă celorlalți de lipsa propriei armonii.

Din aceeaşi construcție naturală a armonicelor vom descoperi un adevăr ce ne va ajuta să scăpăm de îngrijorări, nu atât inutile cât distructive. În muzică am văzut că se numesc "falsuri". Urmărim din nou

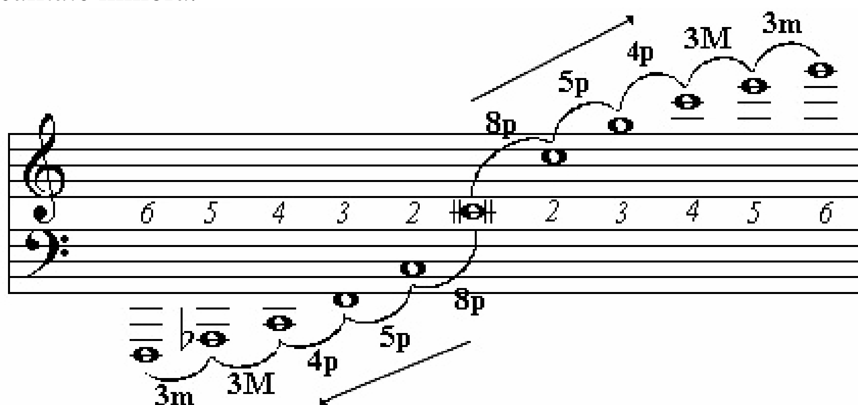
Fiecare treaptă are o frecvență proprie, naturală şi într-o relație armonioasă cu celelalte. Cei care cunosc deja ce înseamnă două sunete la distanță de semiton emise simultan, vor contesta raportul lor armonios. Dar să facem un calcul pe baza acestei prezentări. Între armonicele 15 – 16 este o diferență de 66 Hz, adică ar mai putea fi emise 66 de sunete diferite ca înălțime în acest spațiu. Şi totuşi noi hotărâm că nu sună frumos ca interval armonic (prezență simultană). În muzică se numeşte interval disonant. Ce ne face să avem o astfel de atitudine? Neputința, deocamdată, de a sesiza diferența mărimilor interioare, dar şi faptul că între cele două sunete apropiate nu există posibilitatea naturală de a interpune un *mediator*. De aceea este mai bine ca în jocul muzical să le despărțim şi, prin mersul vocilor, să creem un spațiu mai mare între ele. Ştim că o disonanță creează o tensiune care prin acumulare determină efecte distructive. În relațiile dintre oameni se petrece acelaşi lucru uneori, numai că disonanțele se numesc disensiuni. Tensiunea creată însă, cere o rezolvare, ca şi în muzică. Am putea spune că sunt relații dinamice pentru faptul că obligă la rezolvarea situației, dar ce ne facem cu cei doi protagonişti care-şi sună propriul adevăr şi nu-şi părăsesc nicicum poziția lor? Compozitorul ori îl obligă pe unul să se mişte, ori îl face să tacă, dar cu cei doi oameni, doi creatori, ce-i de făcut…? Mai grav, şi în muzică şi în relațiile dintre oameni, este atunci când acest interval de semiton (*secundă mică*) se dilată sau se micşorează un pic, prin vina unuia sau altuia. Simultaneitatea lor devine de-a dreptul respingătoare pentru cei din jur. Amândoi pot avea dreptate dar, atâta vreme cât nu există un etalon, un element neutru, conflictul rămâne deschis. Acest etalon există totuşi, şi-l vom descoperi.

Să vedem acum care dintre poziția celor doi este falsă şi care nu. După cum am văzut, doar prin raportul a două elemente nu vom ajunge niciodată la adevăr. Este nevoie de un al treilea cu ajutorul căruia vom realiza şi *acordajul,* şi acordul de pace. Este un element subtil, de respect şi credință. Pentru acest *acordaj* s-a stabilit înălțimea *La*-ului la 440 vib/sec, un pact care poate impune în muzică eliminarea falsului. În relațiile dintre oameni există Conştiința ca element de pace. Dacă exteriorizăm acest al treilea

element, el se va regăsi ca al treilea sunet în muzică, şi va genera acordul şi calitatea lui, iar în planul social în persoana judecătorului, mediatorul de pace.

Triada este dinamică prin forța de rezolvare a oricărui conflict. Unul dintre cele trei elemente vibratorii va crea un câmp neutru între celelalte două, fiind un mediator, iar poziția lui va deveni un etalon de corecție.

Revenim acum la Scara Naturală a Armonicelor pentru a observa că primul sunet împreună cu armonicele 3 şi 5 formează un acord major. Să nu confundăm acest acord natural, în care nu există nici o disonanță, cu cel despre care am vorbit înainte, referitor la fals. Armonicele 3 şi 5 sunt primele sunete diferite de sunetul de bază şi ele sunt dispuse pe seria numerelor *impare*. În aceeaşi ordine, dar folosind seria numerelor *pare,* se formează acelaşi acord major, în cazul de față acelaşi *Do major*. Privind în oglindă, în structura şi acțiunea inferioară a acestei Legi vibratorii, regăsim un acord identic în ambele serii a numerelor, dar de calitate minoră.

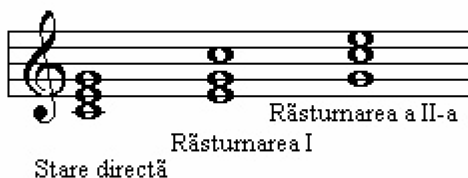

Împreună, aceste două tipuri de acorduri naturale formează o unitate *monadică*. În ambele acorduri, major şi minor, găsim două terțe suprapuse (una mică sau *minoră* şi una mare sau *Majoră*) dar în ordine inversă. Calitatea celei de la bază dă şi calitatea acordului. *Majorul* accede, *minorul* interiorizează. Energetic Majorul este **Yang** şi minorul **Yin.** Calitatea expresivă

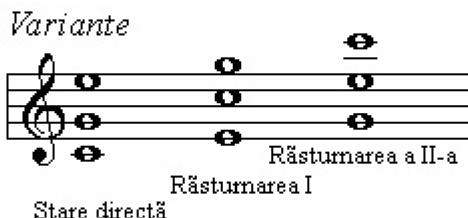
muzicii este în strânsă legătură cu felul *tonalităților* folosite, majore sau minore.

Mergând mai departe cu analiza structurală, regăsim un acord micşorat (două terțe mici suprapuse) pe treptele 5-6-7 în ambele dispuneri direcționale, apoi unul minor ↗, respectiv unul Major ↘ pe treptele 6-7-9, şi unul Mărit (format din două terțe Mari) în ambele direcții.

Dispunerea succesivă a sunetelor acordului, aşa cum a fost prezentată mai înainte, este doar una din posibilitățile de prezentare muzicală şi se numeşte "stare directă" (sunetul ce dă denumirea acordului se află în bază).

Celelalte pot fi răsturnări şi lărgiri de spații prin deplasarea la o octavă superioară sau inferioară a unuia dintre elementele acordului, fără ca acesta să-şi modifice denumirea şi structura. Fiecare dintre treptele acordului îşi poate schimba locul prin jocul octavelor. Rolul de *bază*, *vârf* şi sunet *median* îl poate juca pe rând fiecare şi acest joc creează sunete armonice diferite. Compozitorii folosesc aceste posibilități de extragere a potențialului armonic-timbral al aceluiaşi *acord*.

Pentru oameni, acest schimb de poziție şi rol înseamnă experiență şi dinamică. Ierarhia umană reală, cea care nu se găseşte pe nici un înscris sau stat de plată, constă tocmai din bogăția experienței acumulată din schimbul acestor roluri şi funcții. În biografia marilor patroni, cunoscuți în lumea întreagă, vom găsi adesea o perioadă de muncă, de la mătură şi comis-voiajor până la funcția de director. Dar şi pe asta au învățat-o şi au lăsat-o altora.

Dar există şi alte roluri pe care noi le experimentăm; Ce spuneți de un deținut care-şi păzeşte gardianul, un profesor educat de fostul lui elev, o fiică în rolul mamei tatălui ei? Absurd, dacă nu ținem cont de şirul încarnărilor în care am experimentat toate aceste roluri, schimburi de poziții şi am construit o mulțime de acorduri, relații şi …experiență.

*

Pare ciudat acest capitol inclus la mijlocul acestei lucrări. De obicei se scrie un cuvânt introductiv şi unul de încheiere. Nu de dragul originalității fac acest lucru ci tocmai pentru a sensibiliza conştientizarea existenței acelor armonice interioare. Ele sunt calitatea sunetului. Prin ele putem noi să ne întoarcem înlăuntrul octavei pentru a face acordajul propriu. Vom fi de multe ori în situația de a pătrunde în incinta acustică a propriei noastre ființe pentru a renova sala noastră de concert, ca muzica să răsune cât mai limpede. Acum am terminat ceea ce mi-am propus să scriu în acest prim volum şi îmi dau seama că mai trebuie lucrat la acustică. Ea ne dă indicații despre forme şi calitate. O sală de concert cu acustică bună este aceea care amplifică sunetul, răspândindu-l în egală măsură în toate unghiurile ei. Când eşti într-un astfel de amfiteatru muzical îți face plăcere şi să asculți şi să cânți. Acustica se orientează şi ea tot după legi de construcție

care există şi se lasă descoperite celui ce caută. Sunt săli sau amfiteatre, şi aici mă refer şi la cele exterioare şi la cele interioare ale omului, care nu rezonează cu vibrațiile lăuntrice ale sunetului, care fac surde tocmai armonicele naturale. Acestea dau o senzație de răceală, un sunet apăsător, tocmai din cauza tensiunii, presiunii exercitate pentru eliminarea firescului armonic. Orchestra nu poate colabora cu dirijorul pentru că nici instrumentiştii între ei nu se aud. Dacă omul nu-şi cunoaşte sentimentele proprii e greu de crezut că le va putea înțelege pe ale celorlalți. De telepatie… doar la televizor. Fără colaborarea cu sine omul nu poate colabora cu ceilalți şi fără comunicare nu suntem în stare să realizăm ce avem şi cât de multe avem în comun unii cu alții, avem şi de realizat şi de rezolvat. Intervalele ce se creează între noi sunt atât de diverse; nu doar consonanțe, disonanțe, unisoane ci, am văzut, şi complementare, armonice, melodice. Partea ritmică a vieții ne oferă surprize poate exact când nu ne aşteptăm. Tocmai când ne bucuram de frumusețea şi acuratețea unei sexte mari, patinăm pe sunet şi ne trezim că nu e nici mare nici mică, ci sună ca un claxon dezacordat. E bine în aceste situații să facem apel la acel Etalon interior, iar de e mai anevoios de procurat de la prima mână, atunci putem căuta cu mari şanse de a-l afla în cărți. Cărțile, oricât de noi ar fi, sunt s*econd hand*-uri informaționale, dar extrem de folositoare, exact la acea extremă pe care va trebui cândva, fiecare s-o depăşim. În jocul de cărți cel mai important e **AS**-ul, de asta şi-l doreşte fiecare. Dacă ne dorim ceea ce deja avem e îngrijorător de limpede că ceva nu e-n regulă. Este adevărat, cărțile nu sunt muzică dar produc în noi sunete care, de le vom auzi de mai multe ori vor deveni familiare, aşa cum se învață şi muzica. Ştim din biografia marilor muzicieni şi chiar vedem viitorii muzicieni cum abandonează o copilărie lipsită de orice sens şi se dedică unei autoeducații severe, exersând pentru a putea stăpâni un instrument. Spunem că repetă sau fac exerciții, game, studii, piese. Este o perioadă nu tocmai fericită pentru cel ce porneşte pe calea muzicii. Abia într-un târziu (care-şi are şi el timpul său) simte că poate exprima printr-un limbaj pe care-l pot înțelege toți. Acesta e timpul rodului, dar aşa cum pomul nu face fructul pentru sine, cântul său

e rod pentru oameni. Chiar dacă nu suntem cu toții muzicieni, rodul şi anotimpurile muzicale ne plac tuturor. Dacă vă veți apropia de ea veți descoperi că nu se prea lasă vorbită decât tot cu melodie. Din această cauză ştiința nu o poate stăpâni ci doar ajuta, aşa cum face şi ea pentru om. Despre muzică numai de bine; despre muzicieni…nu numai…!

Un muzician

*

În muzică posibilitățile de a crea fără a relua sunt inepuizabile. Folosind pilonii de bază ai acordului împreună cu celelalte trepte armonice, putem construi o varietate extraordinar de bogată de scări muzicale iar modul de aranjare: melodic, armonic, ritmic, polifonic şi coloraturi timbrale este infinit ca posibilități. Materialul acustic natural este perfect. Doar astfel poate genera posibilități infinite. Omul are înscris înlăuntrul lui acest plan rezonator ca o matrice perfectă, pe care poate construi semiton cu semiton trepte evolutive, încheind un ciclu şi totodată deschizând un altul prin împlinirea octavei. Când vorbim de vibrația specifică a unei entități ne referim la acuratețea de suprapunere a vibrațiilor proprii pe cadrul Legii Rezonanței Naturale cu structura ei armonică. Clasa vibrațională căreia aparținem se recunoaşte după culorile subtile ale fiecăruia, iar în planul recunoaşterii la îndemâna tuturor - după **fapte**.

Ați observat că este mult mai uşor să urmăriți o melodie decât două sau trei desfăşurate polifonic. La fel se întâmplă şi cu acordurile. Le putem mai uşor distinge sunetele componente dacă le desfăşurăm linear, melodic. Faptele se desfăşoară şi ele linear şi ne dau posibilitatea de a le urmări, conştientiza. Ele sunt melodia vieții căreia îi putea da frumusețe prin creşterea calității lor. Chiar şi gândirea se desfăşoară linear, melodic, deci poate şi ea fi ascultată. Devenim conştienți de această muzică mentală în timpul scrisului. Când ne scriem gândurile le putem urmări mai uşor şi da seama că zborul lor rapid, viteza de salt de pe o treaptă pe alta generează frânturi melodice legate între ele doar printr-o conjunctură temporală, o rezonanță neprogramată. Este desigur o

muzică aleatorică, popular spus “alandala”. Ştiind că **a gândi înseamnă a crea** puteţi să vă imaginaţi arhitectura unei astfel de melodii mentale, aleatorice şi recunoaşte dacă aţi putea-o include în partitura unei lumi armonioase, fără jena de “afon”. Gândurile omului au o anumită continuitate tematică dar saltul de la o melodie, temă la jumătatea alteia este ca şi cum din două sau trei partituri făcute bucăţi am lipi la întâmplare portativele şi am trece la cântat. Ce iese…vai de urechi!

Un concert reuşit se realizează prin multă atenţie la detalii, în special de acurateţe şi sincronizare, iar timbrul curat, luminos al orchestrei face într-adevăr un concert să fie extraordinar.

Trepte şi Evoluţie

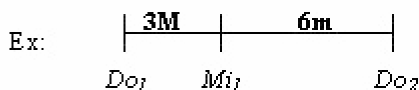
Paşii făcuţi până acum pe traseul muzical ne-au oferit imagini pe care le-am putut recunoaşte din exterior în interior. Acum suntem la al treilea pas şi e bine să fim precauţi înainte de a merge mai departe.

1 (**unu**) înseamnă sunet, nume, calitate, orice element indiferent de poziţia lui. Un sunet, pe scara muzicală, indiferent de înălţimea şi denumirea lui este tot **unu**, dar el nu poate exista separat, de unul singur. Este nevoie de un mediu pentru a se face cunoscut şi în acest mediu va avea o relaţie implicită tot cu un **unu** dar numit **2** (**doi**). Această relaţie a două sunete este dinamică dar şi conflictuală uneori. Muzicienii vor contesta conflictul gândindu-se la două sunete identice, acordate perfect. De acord. Două sunete s-au zbătut să se identifice într-unul şi la acest stadiu noi nu mai distingem decât unirea lor perfectă. Dar…, ajunse unul nu mai sunt două, ori de-s două-ntr-unul înseamnă că amândouă ţin cu unul şi

nu mai sunt două ci **trei**. Chiar numai gândindu-ne la posibilitatea de existență în sine a lui **doi** ne-am dinamizat mentalul. Dualitatea ne tulbură apele.

Doi-ul este primul pas spre multiplicare dar reprezintă şi complementaritate. În muzică găsim: major-minor, mare-mic, mărit-micşorat, perfect-imperfect, nota şi pauza, melodie-armonie. Când ne gândim la unul, descoperim că şi celălalt este prezent. Complementaritatea oferă posibilitatea de comparare.

Intervalul dintre două sunete are şi el un interval complementar care derivă din **Legea Octavei**.

Adunate, suma intervalelor complementare este “**9**”. Altă ciudățenie în cadrul octavei care, de fapt conține **şapte** sunete naturale (le mai spunem şi *diatonice*) şi **cinci** *cromatice*, în total **douăsprezece**. Dar să nu intrăm cu tot cu calculator în calcule.

Ce pare ciudat, ori e încă necunoscut ori reprezintă un fals. De exemplu, suma intervalelor complementare, aşa cum am prezentat-o, este o jumătate de adevăr pentru că am luat în seamă doar numerele, nu şi literele.

La al treilea pas am realizat *acordul*, în sensul că am realizat că exista înainte de a-l folosi, în structura armonică interioară. Înainte de a face pasul următor vom înşirui sunetele armonice naturale (*nealterate*) în ordinea lor succesivă după înălțime. Vom obține gama naturală sau *diatonică,* aşa cum am învățat-o la şcoală, Şcoala lui Pitagora: *Do Re Mi Fa Sol La Si* Do_2

Spuneam că trebuie să fim precauți la al patrulea pas pentru că, de vom merge cu pasul obişnuit de până acum vom călca în gol, adică între *Fa* şi *Sol*. *Fa*-ul ne obligă să ne micşorăm pasul pentru că între *Mi* şi *Fa* este doar jumătate din lungimea paşilor de

până acum. Este ca şi cum am urca o scară cu trepte inegale şi uitându-ne doar unde vrem s-ajungem ne împiedicăm, spunem "din neatenție".

Îmi aduc aminte de o vorbă populară: "O minune nu durează mai mult de trei zile". La a patra ceva se schimbă. Chiar şi "ceasurile rele" sunt tot trei. Exact la această a patra zi, (al patrulea ceas), trebuie să fim atenți. Dacă am trecut de ea putem merge liniştiți mai departe; urcăm pe scara muzicală, scara evoluției şi, când să zicem c-am ajuns, aceeaşi probă, dar la un nivel vibrațional mai ridicat. Semitonul dintre treptele 7-8 ne solicită din nou *atenția*!

Fiecare se va întreba: "Cum este posibil acest fapt natural? Care-i suportul lui?". Răspunsul se află în **Legea Octavei** sau **Legea lui 7**, enunțată ca "*Principiul Discontinuității Vibrațiilor*":

- Caracterul necesar şi bine definit al tuturor vibrațiilor din Natură, fie ele ascendente sau descendente, este de a se dezvolta în mod neuniform, dar cu accelerări şi încetiniri periodice.

Perioada în care vibrațiile sunt dublate este divizată în 8 trepte inegale, corespunzând ratei de progresie a intervalelor. În Legea Octavei acționează 3 Principii:

- **Principiul Deviației Forțelor;**
- **Nimic în lume nu rămâne în acelaşi loc;**
- **În dezvoltarea însăşi a octavelor, ascendente sau descendente, se produc încontinuu fluctuații, creşteri şi descreşteri.**

Să descoperim împreună aceste fluctuații naturale; Pornim tot de la Scara Armonicelor Naturale, care ne oferă fracția specifică fiecărui interval muzical, pentru a afla spațiul vibrațional existent între treptele gamei naturale. Acest spațiu reprezintă rata de progresie naturală a vibrațiilor interioare unei octave.

Formula este: **Spațiul = B : A** unde literele reprezintă nota muzicală în raport cu *Do*.

(Ex. *La* față de *Do* este *Sextă Mare* **5/3**).

Transpuse în fracții aceste spații ne relevă discontinuitatea naturală a evoluției vibratorii.

"A"	"B"		
Do ---	*Re*	9/8 : 1	= **9/8**
Re ---	*Mi*	5/4 : 9/8	= **10/9**
Mi ---	*Fa*	4/3 : 5/4	= **16/15**
Fa ---	*Sol*	3/2 : 4/3	= **9/8**
Sol ---	*La*	5/3 : 3/2	= **10/9**
La ---	*Si*	15/8 : 5/3	= **9/8**
Si ---	*Do₂*	2 : 15/8	= **16/15**

Cu aceste rate de progresii putem stabili înălțimea exactă a tuturor notelor gamei naturale pornind de la o singură înălțime cunoscută indiferent ce treaptă muzicală ar reprezenta.

Spațiile naturale inegale reprezintă un impediment în acordajul sunetelor simultane. De aceea s-a recurs la un sistem de temperare în care octava s-a secționat în 12 semitonuri egale. Câştig şi pierdere! Câştig pentru dezvoltarea armoniei, - orice sunet poate avea orice funcție (ex. cvintă într-un acord şi terță în altul); pierdere pentru cântul melodic. Această împărțire "frățească" şi nu "dumnezeiască" este un fel de *comunism* muzical, o utopie aplicată cu care ne-am obişnuit. Ni s-ar părea bizare acum sonoritățile unei orchestre care ar folosi sistemul netemperat, natural pentru a interpreta o Simfonie.

Aici trebuie amintit că alegerea notei *La* ca etalon pentru acordajul orchestrei nu este întâmplătoare. Locul ei în gama naturală, *Do Major*, reprezintă acea **SECTIO AUREA**, tăierea de aur a octavei (Întregului) în două segmente, respectiv sextă şi terță, aflate într-un raport de echilibru natural, de aceea numit şi ***proporție de aur***. Importanța lui *La* este întărită şi de Legea Complementarității. (O tonalitate majoră are complementară o tonalitate minoră.) Amândouă folosesc aceleaşi sunete şi se raportează una la cealaltă, numindu-se "*relative*". *Do Major* are ca *relativă* pe *La minor*. Ea este partea feminină a Întregului Natural şi în notația literară a notelor muzicale *La*-ul are litera "**A**".

Do Re Mi Fa Sol La Si
C D E F G A B

Acum, după ce am trecut cu bine proba celei de a IV-a trepte a gamei naturale, numită şi gamă *diatonică*, păşim cu aceeaşi atenție şi pe Scara Armonicelor pentru a mai adăuga un sunet acordului nostru major. În seria armonicelor atât cu numere pare cât şi impare, acest al patrulea element are un raport de *Septimă* cu sunetul de bază. Instabilitatea ce o dă acordului ne duce cu gândul la termenul medical: *septic*. Nu e vorba de calitatea numărului "7" ci de acest al patrulea pas, element adus acordului. Muzical dar şi nemuzical, avertizează de existența unei răscruci la care trebuie să chibzuim pentru alegerea căii corecte. I-a trebuit mult timp muzicii pentru a face pace cu această Septimă, de a găsi o bună rezolvare pentru a da cursivitate conținutului muzical. Mai apoi, virtuozitatea componistică a descoperit multiplele posibilități oferite de prezența 7-mei într-un acord. La răscrucea de care vorbeam, multele căi deschise au dat satisfacție cutezătorilor, exploratorilor. Această Septimă este un bun liant pentru *modulație*, orientarea spre alte tonalități. A face abuz de folosirea septimei fără a şi aduce o rezolvare acestei disonanțe, creează o tensiune nefastă asupra mediului, iar în mediul nostru interior produce o distorsiune psihică şi organică. Este uimitor totuşi cum Jazz-ul a reuşit organizarea unui limbaj muzical în care, chiar dacă disonanțe de tot felul sunt prezente în acordurile acestei muzici, se stăruie chiar în folosirea lor pentru a crea culoarea specifică acestui gen, suferința auditivă este înlăturată. Recalcitranța disonanțelor este potolită de acordul dintre acompaniament şi partea solistică, un acord de respect reciproc, în care se prevede ca purtătorul de cuvânt, vocea solistică, să dea glas tuturor păsurilor celor din suita lui, membrii acordului. Bunul simț al muzicii în jazz constă şi în *flash*-urile de acorduri disonante ale acompaniamentului. Dacă disonanțele ar fi stăruitoare, uitând că şi pauza face parte din muzică, s-ar crea o oglindă sonoră întunecată care ar eclipsa cuvântul solistului.

Dacă tot am amintit de eclipsă, trebuie spus că şi în muzică avem un termen apropiat, *eliptic* şi care înseamnă o “fraudă”. Exemplu: *Acord eliptic de terță* = la acțiunea de inventar terța lipseşte. Eclipsă înseamnă că undele subtile, purtătoare ale muzicii subtile armonice, făurită din dialogul Soarelui cu Geea, sunt tăcute, deviate de astrul nopții. Această deviere creează anumite disonanțe pentru Pământ, o conjunctură asemănătoare cu prezența septimei într-un acord. Faptul că această disonanță este trecătoare ne convinge de existența unui Principiu Universal în Arta Cosmică. Nu întâmplător artistul poartă pecetea creatorului. Adevăratul artist îşi valorifică valențele creatoare. Universul se numeşte Creație şi nu producție. Producătorii în muzică sunt acei multiplicatori de material muzical. De la muzică la muzeu parcurgem calea istoriei. Prezentul e viul Creației şi de aceea istoricii nu ne pot spune nimic despre prezent. Numele însă, păstrează înlăuntrul lor şi trecut şi prezent, semnificație şi vibrație. Cuvintele limbii noastre au această calitate de a păstra înțelesuri subtile care pot şi aşteaptă să fie deconspirate. Facem apel la etimologie nu doar pentru a scoate pomul din rădăcini ci şi pentru a afla conținutul sol-ului. Câteva exemple ne vor călăuzi în lumea armonicelor interioare ale acestor simboluri sonore şi în descifrarea lor. **“Si”** – tot suntem la acest nume (septima lui Do) - este rădăcină pentru: **si**deral, **si**nteză, **si**mplu, **si**def, dar şi pentru **si**nistru, **si**criu, **si**giliu.

Vă amintiți de unde-am plecat? De la valențele modulatorii ale septimei. Punctul îndepărtat unde am ajuns s-ar numi în muzică *modulație la tonalități depărtate*. Ca şi conjuncția Soarelui cu Luna, modulația noastră va fi o *modulație pasageră*, dar suficient punctată pentru a înțelege că întreg sistemul muzical este un sistem flexibil. De fapt, calitatea corzii de a vibra este dată de elasticitatea ei. O masă, un scaun vibrează şi ele dar, având o elasticitate foarte redusă, sunetul nu poate fi păstrat. Sunetul produs seamănă mai degrabă cu un şoc zgomotos, fără o înălțime uşor de stabilit.

Instrumentele de percuție sunt printre cele mai vechi folosite de om. Lungimea în timp a vibrației lor este substituită de lovituri dese. (Sunt suferințele celui fără o vibrație constantă.)

Vedem cum în Africa, unde muzica specifică negrilor este bazată în special pe aceste instrumente de percuție, ritmul a cunoscut o dezvoltare mult superioară melodiei sau armoniei.

Există o strânsă legătură între ceea ce numim corp vibratoriu şi materialul din care este constituit acel corp. Densitatea materialului, grosimea, greutatea, toate dau în final un coeficient de elasticitate şi rezonanță, care reprezintă capacitatea acelui material de a vibra. Dacă materia este capabilă să răspundă vibrațiilor înseamnă că noi o putem modula prin vibrații, sunete şi muzică. La vioară, de exemplu, nu doar echilibrul formei, al proporției asigură calitatea sunetului, ci şi materialul de bază, lemnul cu striațiile lui interioare, celulele rezonatoare. La instrumentele de alamă iarăşi, proporțiile pot fi riguros respectate, elaborate din calcule precise ale acusticii, dar aliajul est cel care dă strălucire sunetului. Timbrul sonor a fost mult timp exclus din considerațiile teoretice despre sunet. Este firesc într-un anumit fel, deoarece nu poate fi măsurat în mod exact. În acest timbru se află şi calitatea instrumentului şi a muzicianului. Singurul etalon de măsurare ”exactă” este sufletesc şi aici nu putem intra cu aparate de măsură. Calitatea instrumentului, a vocii, a oricărei surse sonore este calitatea Fizicului de a susține exprimarea Spiritului. Trupurile noastre sunt corpuri vibratorii care ne dau posibilitatea exprimării în această lume. Dacă le vom păstra elastice ele ne vor fi instrumente perfecte de exprimare. Copiii, tinerii îi uimesc pe bătrâni, pe unii îi şi înfurie, cu flexibilitatea şi trupurile lor armonioase. Dacă aceşti copii şi tineri vor fi educați să-şi prețuiască flexibilitatea şi tinerețea corpului fizic, folosind ceea ce ne oferă Natura ca alimente şi nu cuptoarele, atunci, călătorul în timp va fi uimit de ceea ce va vedea peste 70 de ani pe această planetă. Altfel muzica funebră va continua să-şi aibă rostul.

Omul are nevoie de un fir călăuzitor pentru aş-i urma cursul firesc al evoluției lui. Muzica poate oferi acest fir mai bine decât alte orientări şi informații exterioare şi are această calitate pentru că, în sine, este o construcție ce redă armonia cosmică, implicând calitatea şi nu cantitatea. Orice latură a ei am vrea să o măsurăm vom vedea că nu răspunde decât unui etalon calitativ –

vibrația. Ierarhia vibrațiilor depăşeşte orice înțelegere care foloseşte şabloane, înscrisuri, diplome şi decorații. Vibrația este brațul lui Dumnezeu, al Viului, Existenței. Nu vom afla nici un răspuns referitor la vibrații prin întrebarea “Cât?”. Timpul este singurul care ar răspunde într-un fel acestei întrebări, dar atât de relativ că nici nu mai este nevoie de teoria relativității. Viața nu are teorii, are în schimb un fundament imuabil – Principiul Cosmic. Din Principiul Cosmic sau Legea lui Unul se desprind celelalte Legi Universale înscrise în toate manifestările Creației. Ele nu pot fi eludate. Cunoaşterea lor aduce integrarea şi armonia individualului cu unitatea complexă. Muzica foloseşte aceste Legi, structura sa intimă reprezentând conlucrarea lor.

Am văzut cum, prin analiza Naturalului: vibrații, structură, relații, descoperim un fir logic, o îmbinare, o întretăiere, un curs creativ logic pe care omul, cu sârguința lui de a cunoaşte şi folosi, l-a urmat pentru a descoperi şi alte aspecte şi posibilități. Toate descoperirile omului nu sunt invenții. Nu poate fi descoperit decât ceea ce există, şi există ca acoperit încă pentru cei care nu au “ochi de văzut şi urechi de auzit”. Această carte puteți să o închideți, la fel şi pleoapele, dar auzul nu poate fi închis. El aduce mereu comunicarea mediului către noi. Auzim şi putem înțelege ceea ce auzim iar atunci când auzim muzică ceva în noi vibrează, devine activ. Prin calitatea construcției muzicale noi simțim cum ceva se cristalizează în ființa noastră, prind contur trăiri adânci şi, dacă într-adevăr acea muzică este de calitate, ea ne va transforma, dăruindu-ne refacerea armoniei şi echilibrului la nivelul corpului sufletesc şi cel al gândirii. Putem spune că ființa noastră este influențată la propriu de calitatea muzicii pe care o ascultăm. Veți întreba: - Muzica ne poate şi înrăutăți situația? – Da. – Chiar şi cea amoroasă? – Da, nu vă sfătuiesc să ascultați marşuri militare în timpul amorului.

Muzica poate influența în ambele sensuri. De aceea este nevoie de a selecta şi, chiar dacă nu suntem dirijori, măcar de a dirija sensul influenței pe care-l dorim. Cele două sensuri amintite şi regăsite în cele două direcții de parcurgere a gamei muzicale, reprezintă în urcare evoluția şi în coborâre involuția vibrațiilor.

Altfel spus urcăm din planul creației fizice către alte planuri ale creației, mai subtile, mai dense în vibrații nu şi în materie. Acest drum îl parcurge şi gheața a cărei urmă o pierdem când apa se evaporă. Trupul nostru fizic este alcătuit din vibrații acum "înghețate" , într-un fel. Ieşind din această încetineală a lor, vibrațiile vor determina prin mai rapida lor frecvență, modificări de densitate ale materiei organice, chiar până dincolo de pragul vederii ochilor fizici. Dar, până la dematerializare avem deocamdată de lucru cu vibrațiile, inclusiv cu cele ale alimentelor.

Posibilitatea înțelegerii Legii Octavei ne-o oferă nu doar Muzica ci şi celelalte ramuri cuprinse în Ştiință şi Artă.

Şi toate curg de unde-au izvorât: Conştiința

'Logie

Prin cunoaştere putem avea acces la Adevăr dar, fără aplicarea lui este ca şi cum am vrea să cântăm la un instrument care deocamdată e în stadiul de pom sau mineral. Blocul de marmură, pentru a ilustra armonia unei sculpturi, poate suferă în timpul cioplirii dar, în final va aduce încântare şi admirație.

Omul este capabil de a folosi şi înțelege mai multe limbaje. Arta, prin posibilitățile ei de sinteză, transmite un conținut profund de idei în mod simultan, depăşind limitele limbajului obişnuit. Natura reprezintă un limbaj artistic pe care omul l-a imitat în sculptură, pictură, balet, muzică, poezie. Muzica se detaşează totuşi de celelalte surori ale ei prin mai multe calități, dar cea mai importantă este că lucrează în mod direct cu vibrațiile. În Antichitate, grecii foloseau în mod special virtuțile ei, ca remediu

terapeutic dar şi educaţional, acţionând direct asupra structurii vibratorii fizice, sufleteşti şi mentale.

Virtuţile ei sunt aceleaşi şi acum; influenţează mai adânc decât orice artă mediul şi fiinţa omului. Nu-mi pot imagina un patruped cuprins de o stare meditativă în faţa unei sculpturi de Michelangelo sau a unui tablou de Rembrant, dar, ştim cu toţii ce influenţă are vibraţia muzicală chiar şi asupra plantelor. Nici un medic nu va putea sparge o piatră la ficat cu o poezie; eventual poate sparge ficatul cu tot folosind o statuie în bronz, sau făcând din pacient scenă pentru baletul “Spartacus”.

Dincolo de orice formă ironică de exprimare se află un suport clar, Principiu pentru orice manifestare. Îi spunem Cauzalitate. Muzica foloseşte principii enunţate clar şi de fizică. De exemplu, se ştie că orice formă de undă este însoţită de o formă specifică de energie. Frecvenţa vibraţiilor influenţează calitatea energiei, de la energia mecanică, (cinetică) până la energia atomică. Orice corp este în acelaşi timp şi materie şi energie. După posibilitatea lui de mişcare autonomă sau determinată dezvoltă o formă energetică. Corpul nostru fizic este însoţit de un corp energetic. La unirea celor două polarităţi corporale, amorul, energia se dezvoltă în intensitate, dar dacă nu se transformă într-o formă energetică superioară pune în pericol rezistenţa suportului fizic. Unda sonoră este însoţită de energie sonoră, cinetică. Prin rezonanţă ea poate încărca sau echilibra mediul energetic. Acea scară a armonicelor naturale dezleagă multe mistere ale întrepătrunderii vibraţiilor de orice fel. Legea Universală se regăseşte desigur în forme specifice de manifestare potrivit condiţiilor mediului, dar nu se modifică, aceeaşi rămâne. Capacitatea de rezonanţă a oricărui corp este în strânsă legătură cu toate calităţile lui, (energetic, densitatea vibraţiilor…), spunem fizice, chimice şi subtile. Calitatea rezonatoare a oricărui corp este flexibilitatea şi evoluţia vibratorie cu limite unde apar transformări. Noi înţelegem un limbaj prin rezonanţă. Pentru a înţelege un limbaj superior trebuie să ne educăm singuri, să ne dezvoltăm capacitatea rezonatorie. Faptul de a putea fi posibil

acest lucru implică existența potențială a acestei capacități de transformare.

Sunetele muzicii se întrepătrund în permanență şi construiesc raporturi de rezonanță cu tot ce întâlnesc în propagarea lor sferică. Organismul uman, fiind un corp elastic, intră în acest joc al vibrațiilor. Dincolo de acest aspect fizic muzica poartă vibrații mult mai subtile. Suntem în stare să recunoaştem dacă cel care cântă pune sau nu suflet în cântul lui. O tehnică desăvârşită, dar fără aceste vibrații subtile, sufleteşti, vor "încânta" poate nivelul intelectului dar nu vor pune în vibrație partea emoțională. Cele două octave interioare ale omului, cunoscute tot ca şi corpuri: corpul *astral* şi cel *mental* pot avea o rezonanță comună prin intermediul muzicii. Comunicarea lor se găseşte, explicativ, în două emisfere cerebrale. Partea *stângă* este suportul logicii şi vorbirii, cea *dreaptă* suportul emoțiilor, aici sunt decodate vibrațiile subtile ale muzicii. Auzul uneşte aceste două sintetizatoare informaționale pentru că amândouă depind de el. Nu putem vorbi corect şi nici cânta şi asculta muzică fără auz.

Iată cum poate dezvolta muzica unitatea omului, integritatea lui şi cum se poate omul manifesta şi logic şi emoțional prin ea. Exagerările în latura analitică şi "logistică" au dus la trupe sonore bine aliniate (*Dodecafonism*) şi la abstractizări de formă şi culori (muzica *abstractă* sau *experimentală*) dar şi la stilul "*Free*" – ca o reacție la prea multă logică.

Omul îşi este propriul lui făurar şi nu doar pentru că-şi lustruieşte trupul, ci pentru că şi-l construieşte tot mai potrivit pentru a exprima prin el Frumosul, Iubirea. Sufletul este şi el un corp, asemănător corzilor unei harpe. Vibrează la atingere dar şi răspunde undelor vibratorii cu aceleaşi sonorități, intră în rezonanță. Mintea este partitura iar Corpul Mental – Dirijorul. Unde este totuşi Creatorul. Chiar întrebarea ne dă răspunsul; Ori-Unde.

Dacă vom avea curiozitatea să urmărim mersul ascendent al armonicelor dincolo de cele 16 prezentate în Scara lor Naturală vom observa că urcuşul lor, urcuş vibrațional, ne dă bătaie de cap. Viteza lor devine transparență, linişte. În mersul lor descendent…şi mai multă linişte! Este o linişte aparentă.

Structura acestei rezonanțe naturale o avem în noi, dar percepem doar înălțimi pentru care ne-am activat coarda rezonatoare. Toate calitățile omului au crescut în măsura cizelării acestor corzi rezonatoare pe care le avem ca matrice a tot ceea ce există. Cizelarea, educația, evoluția reprezintă activarea acestor corzi, eliberarea lor de surdina ce le face tăcute, rigide; o surdină alcătuită din temeri, egoism şi formalisme.

Educația ne duce cu gândul la copii uitând de propria educație şi de faptul că ei ne sunt de multe ori învățători. În ei stau speranțele transformării, renovării conceptelor noastre învechite. Dacă-i obligăm doar la reconstituire devenim un cumul de fals.

Priviți-i din toate unghiurile! Veți vedea la ei o receptare instinctivă a vibrațiilor muzicii. Pot deveni veseli, melancolici până la plâns, chiar şi agresivi şi fără astâmpăr, în funcție de mediul sonor, muzical din jurul lor. Muzica simfonică prea elaborată îi face apatici; cea uşoară îi dinamizează sau linişteşte, în funcție de caracterul ei. Ritmul constant dinamic al muzicii rock le înăspreşte mişcările şi trăsăturile. O rezonanță benefică pe care o manifestă e legată de melodii simple, cu atât mai evident cu cât sunt cântate tot de copii.

Cu această cunoaştere a influenței ce o poate avea muzica, de un gen sau altul, asupra lor, ne putem oferi un bun aliat în educația şi formarea lor corectă. Din păcate, de multe ori ei sunt torturați cu preferințele muzicale ale părinților sau fraților mai mari şi astfel … copiile sunt asigurate.

Chiar înainte de a se naşte, “cel mic” reacționează la mediul sonor al mamei. Dacă mama va merge la meci, va da şi el cu şutul.

Înainte de a educa este necesară autoeducația, chiar şi prin cunoaşterea acestor idei; dar cum poate cunoaşte cineva ideile

altora când ale lui îi sunt străine! Cunoaştem în măsura recunoaşterii.

Pentru un copil înțelesul cuvintelor mamei au fost mai întâi vibrații sufleteşti pe care le-a înțeles pentru că sufletul nu foloseşte cuvinte. Mai târziu şi-a construit corzi rezonatoare cu sensul cuvintelor şi astfel le-a putut înțelege decriptând vibrațiile sonore. Dacă ar fi refuzat această muncă de autoeducație comunicarea s-ar fi limitat la limbajul sentimentelor. Faptul că acum putem comunica prin cuvinte este şi progres şi regres. Progres în măsura în care folosim cuvintele pentru a spune şi conştientiza adevărul, a determina prin sinceritate o evoluție pozitivă; regres dacă le folosim pentru a ascunde, masca adevărul (de unde şi "mascaradă") şi a aduce durere celorlalți. Limbajul nostru presupune, după cum am văzut, şi cuvinte şi sentimente, dar şi gesturi. Orice mişcare este un limbaj.

Aveți deja experiența audiției unui concert pe viu. Ați urmărit mişcările dirijorului şi v-a impresionat sincronizarea sonoră a orchestrei. Nimic întâmplător. Toate gesturile au o semnificație, dar nu numai cele ale dirijorului. Fiecare dirijează prin mişcările lui o muzică subtilă care sună ca şi gestul. Altfel spus, orice mişcare face un val în lumea undelor, creind şi influențând mediul de transmitere a vibrațiilor subtile. Imaginați-vă că este pielea voastră cea atinsă de orice mişcare, gest. Vă va durea o mişcare colțuroasă şi veți simți mângâierea unui gest lin. Trebuie să practicăm exercițiul *atenției* pentru a descoperi aceste amănunte. Dar de ce nu le descoperim? Din neatenție. Atenția noastră poate fi oriunde, de aceea este necesar să fim atenți şi la ea, pentru a scăpa de detenție.

Ați fost poate şi la o repetiție a orchestrei (probabil că vă țiuie urechile de atâta "ție"; încă un pic de răbdare şi urmează pauza).Veți fi auzit că dirijorul mai şi țipă! Urât, dar câteodată necesar.

Viața totuşi nu e repetiție şi e bine să luăm polaritatea potrivită a exemplului. Învățăm să ascultăm şi de la cel care vorbeşte tot timpul. În tăcere, îi putem mulțumi pentru efortul lui

de învăţător prin metoda contrarie. Poate că aţi observat că un om vorbeşte invers proporţional cu suma ideilor.

În vorbire, ideea reprezintă conţinutul cuvântului, semnificaţia acelei sonorităţi. Decriptarea sensului cuvintelor este o muncă interioară. În cea mai mare parte acest sens devine unul subiectiv, în neconcordanţă cu ideea. Numele unui om, numele unui lucru este o sinteză sonoră a calităţilor vibraţionale ale acestuia. El reprezintă un cuvânt special, particular, cod de frecvenţă. Când rostim un cuvânt, folosim puterea lui. Cu un cuvânt noi putem construi dar şi distruge. Puterea cuvintelor a rămas în sine aceeaşi dar, folosirea lor formală, înveliş sonor, a creat formalismul, o determinare a lipsei de forţă, cu toate consecinţele nefaste. Cuvintele pot semnifica orice, chiar şi lipsa de semnificaţie, un zbârnâit fără rost al corzilor vocale. Omul când e singur, în general nu dă glas gândurilor lui şi asta face ca procesul mental să fie şi mai rapid, mai inconştient. Pe ecranul minţii se derulează imagini pe care dacă le-am prezenta la un cinematograf, multora le-ar fi ruşine de ce se proiectează acolo. Această peliculă are şi sonor dar atât de particular că e de-a dreptul imoral de a gândi la o prezentare publică. Pentru muzicieni, de multe ori coloana sonoră este mai importantă decât banda video.

Acum, măcar din respect pentru logica ce ne-a rămas, trebuie făcut efortul de a face legătura dintre două elemente, şi vom vedea de ce.

Ierarhia sonoră este deja stabilită: “sus” - un sunet înalt, “jos” - un sunet grav. Este o ierarhie a vibraţiilor dar şi a forţei. Legea Vibraţiei acţionează ierarhic cu posibilitatea oferită celui mai de “sus” de a cunoaşte ceea ce se petrece mai “jos”. El poate cunoaşte nivelul vibraţional inferior, nu şi superior. Am solicitat o atenţie logică pentru a înţelege că toate filmele noastre interioare, mentale, regizate din pasiuni sau furtuni psihice, orgoliul eroului, cu personaje cu care ne identificăm în acţiuni de tot felul, pot avea şi spectatori, reali. Sunt vecinii de “bloc”, de pe alte nivele sau straturi, cum vreţi, care pot, de voiesc acest lucru, urmări un film privat. Nu vă înspăimântaţi! Ei nu sunt angajaţii Securităţii. De multe ori ei corectează, retuşează aceste proiecţii pentru ca noi să

putem recunoaşte şi ajunge la o calitate mai bună a propriilor producţii. Din respect pentru ei, măcar, ar trebui să mai revizuim scenariile noastre. O peliculă poate fi tăiată dacă n-au trecut şapte secunde de la imprimarea ei. Cu un foarfece mental o decupăm şi spunem “*Rebut!*”. Asta presupune să recunoaştem o diferenţă de calitate, sensul ce-l poate lua o proiecţie mentală, iar acest lucru este posibil doar prin exerciţiul de încetinire a vitezei gândurilor cu ajutorul scrisului, acel jurnal de bord al prezentului. La început vom strica poate multă hârtie şi peliculă dar cu exerciţiul (nu spun “timpul” pentru că Einstein ne-a răpit posibilitatea acestei justificări, pentru care-i mulţumim), prin munca de atenţie, autocunoaştere, ne vom putea recunoaşte ca adevăraţi creatori, scenografi, regizori, recuziteri, ingineri de sunet şi imagine, etc…, iar pe platou, în faţa ochiului magic, tot noi - ca personaje în plină acţiune şi reacţiune.

Cum de-am ajuns de la muzică la film? Prin legătura naturală dintre imagine şi sunet, iar cinematografia îmbină aceste elemente, urmărind ca simbioza lor să fie cât mai firească.

Există o interacţiune a tuturor lucrurilor din natură, o întrepătrundere a tuturor lumilor din Univers, o legătură de la Microcosmos la Macrocosmos.

Legea a treia a **Kybalionului** spune că “*Totul este Vibraţie*”. Metafizica spune acelaşi lucru. Fizica o şi demonstrează. Chimia vorbeşte de mişcarea electronilor, polarităţi, elemente neutre, combinaţii posibile şi aparent imposibile. Putem măsura tot ce există dar dincolo de aceste măsurători există Sursa mişcării, vibraţiei, indiferent de mărimi şi viteze. Încercaţi să spuneţi tot ce gândiţi deodată? *Imposibil*. Dar chiar aşa este. Aţi pus toată gândirea momentului prezent într-un cuvânt. Dar chiar dacă nu spunem nimic, Totul există deodată, armonic şi polifonic. Muzica este regina artelor nu pentru orgoliul muzicienilor. Grecii o numesc *musiki* - toate cele nouă *muze* ale artelor şi-au dat mâna pentru a realiza o singură artă, aşa cum toate constelaţiile înconjoară Soarele cu copii lui. Lumile au o structură vibraţională şi armonică. Cu toatele sunt în relaţii de reciprocitate, fiecare cu culoarea şi sunetul ei.

Înțelegem în măsura efortului nostru de a căuta, cerceta şi cunoaşte. În Biblie se spune "Cunoaşteți Adevărul şi veți fi liberi". Unde să căutăm acest adevăr? Ori-Unde, dar cel mai la îndemână ne este chiar în ființa noastră. "Să facem Om după chipul şi asemănarea Noastră". Avem în noi întregul cu tot cu posibilități, dar de vom tot vorbi doar de latențe fără să folosim valențele ne vom arăta carențele. Muzica poate aduce lumină în lumea interioară a vibrațiilor, acele armonice, acele tării ale Cerului. Octavele muzicale reprezintă Octavele Cosmosului, a Întregului. Am urmărit cum se lasă descifrat chiar şi mecanismul subtil al evoluție, dar ce înseamnă această evoluție? Sensul contrar Creației. Ca să fim acum în acest trup carnal, material, fizic, am parcurs multe octave în descendență. Acum putem porni să ne-ntoarcem fără a mai face gafa de a ne învârti într-un cerc închis. Viața şi Moartea o trăim în fiecare clipă. Ea nu trebuie să ne înspăimânte. Dacă organismul nostru este capabil de reînnoire putem măcar de la el învăța. Pentru unii doar asta le-a mai rămas, trupul, dar dacă am vedea electronii lui harnici cum n-au astâmpăr nici când dormim, chiar ne-ar fi ruşine de tronul pe care stăm. Tron, patron, electron - un joc permanent pe care ni-l putem permite, până când? Într-un fel mă mir de curajul meu de a spune aceste lucruri. Fiecare le poate spune într-un fel, cu limbajul şi bogăția lui. Avem câte un domeniu unde suntem mai cunoscători. Acum ştim că toate se întrepătrund şi că Legile Cosmice sunt Legile lui Unul, în aceeaşi corelare indiferent de domeniu. Nu este doar o muncă în vânt. De la vânt la cu-vânt parcurgem un sens. În sensul Creației vibrațiile s-au tot încetinit. Dacă rămânem în sensul acestei încetiniri nu e greu de văzut ce se întâmplă. Bătrânii stau martori încă vii ai acestei încetiniri. Nimeni nu poate desăvârşi propria operă, dar o poate influența, în ambele sensuri. Cum deosebim un sens de celălalt? Prin atenție. Toate descoperirile au pornit de la o căutare. Pe drumul căutării, fără atenție o luăm în sens invers. Voiam să spun "Destul cu morala", dar îmi dau seama că tocmai morala este sensul bun. Ea înseamnă şi învățăminte şi cu-minte. Încercați să ştergeți orice adaos cuvântului morală, cum

ar fi creştină, părintească. Nimeni nu poate face morală nimănui, ci doar sieşi. Ne ajutăm după calitatea ochilor şi urechilor. Încerc să mă întorc de unde-am vrut s-ajung când am început să scriu, dar a vorbi despre ceea ce nu cunoaştem este iluzia iluziei. Chiar şi lipsă de responsabilitate. De lumile subtile voiam să vorbesc. "N-am văzut, n-am auzit!" – asta-i replica celor traşi la răspundere. Oare chiar nu vedem viața şi moartea? Şi dacă alegem Viața de ce trăim pentru moarte. Slujirea la doi stăpâni nu e posibilă. În muzică dacă nu cânți taci. Nu poți cânta decât când rupi tăcerea. Coarda dacă nu-i atinsă, tot cântul se stinge, şi pasărea, de-şi strânge aripile, se prăbuşeşte. Căutăm viață pe alte planete imaginându-ne că trebuie să o găsim undeva, ceva asemănător cu ce vedem pe Pământ. Dar tocmai ceea ce vedem pe Pământ vedem că nu-i asemănător. De la chip la felul de a simți şi gândi al omului nu ne-asemănăm decât la nivelul acelor cuvinte rădăcină; corect-greşit, bun-rău, drept-strâmb, frumos-urât, just-fals şi putem continua până epuizăm şi epuizarea. În toate regăsim o singură alegere pentru două sensuri. De greşim sensul nu-i nimic. Sunt destule indicatoare cu spatele la noi pentru a nu putea citi nimic şi-atunci vom întoarce capul, umerii, picioarele. Sunt simbolice acele jucării mecanice care au doar o singură direcție. Ca să nu se termine bateriile cu botu-n perete cineva trebuie să le schimbe direcția.

De ce e mai greu de urcat decât de coborât? Când urcăm ne împotrivim gravitației şi când coborâm suntem în sensul ei, putem spune că suntem în Lege. Pe de altă parte, dacă gheața ar refuza să se topească vara când e cald, ar încălca o altă lege, Legea evoluției. Dacă pământul ar refuza hrana pentru plantă şi planta s-ar împietri la atingerea animalului sau omului, dacă norii s-ar face nevăzuți cu apă cu tot…! Se poate un concert numai cu scaune?

Urcăm pentru a vedea ce-i sus, şi-acolo tot un cer şi un pământ, dar până acolo trebuie să scăpăm şi de răul de înălțime şi de înălțimea răului.

Sus – Jos! Întreaga muzică se bazează pe acest "*sus-jos*", într-un cuvânt *Înălțime*. Ea reprezintă relieful melodic şi arhitectura armonică. Ce am putea construi fără ea? Ritmuri, accente, percuție…! E greu de imaginat o astfel de limitare pentru că nu-şi

are un sens. Cum arată un nivel plat? Plat, cum să arate! Nici întrebarea nu-şi are rost. S-ar transforma totul într-o hartă, nici măcar sul, ecran cu iluzie de relief. O lume cu două dimensiuni?!
Non-sens.

Ce există nu poate fi contestat ci trebuie cunoscut. Ne naştem şi creştem spre a descoperi sensul Vieții. Undeva, pe parcursul existenței noastre am pierdut Firul Ariadnei şi am luat-o prin mirişte cu drum cu tot. Dacă n-am scos-o la un capăt, ne-am obişnuit cu marginea şi în mărginimea asta ne-am apucat de treabă. Luam piatra de jos şi o puneam sus, când o puneam prea sus construcția se dărâma, dar nu şi iluzia înaltului de piatră, şi iar o luam de la capăt, adică de jos. De când ne ştim am avut ce-am avut cu înălțimea, că ni s-a şi suit la cap pe vremea Babilonului. Pățania cu limbile nu ne-a învățat minte, ba ne-am apucat de filosofie şi în cuvinte am pus toată strădania noastră poetică, matematică şi chiar muzicală, aşa cum fac eu în cartea asta. Mai apoi ne-a venit ideea de a o lua de jos în jos şi ne-am apucat de cotrobăit prin burta munților şi-a pacienților, să ne uităm în gura vecinului şi la capra lui şi, uite-aşa, din gropi în groapă am ieşit pe partea cealaltă. Cei care ne-au văzut când am pierdut firul şi direcția, cu milă şi bune intenții, s-au deghizat în semeni şi-au tot venit cu îndemnuri şi daruri. Unii I-au primit, ceilalți au aruncat cu pietre ca apoi pietrele să cadă peste ei, tot din înălțimi. Dacă am avut pe cine arăta cu degetul am făcut-o; dar spre Cer am prins teamă de-a a mai arăta, că prea era înalt, şi-am început să ne închinăm lui, cu tot ce vedeam acolo: nori, stele, trăsnete şi fulgere. Unii o mai fac şi azi. Câțiva dintre acei străbuni au început să-şi amintească ceva despre un Fir şi-o Cale şi au pornit să o caute iară. În drumul şi căutarea lor s-au întâlnit cu un Om care le-a arătat o lumină şi le-a spus: "Mergeți într-acolo că o veți găsi!". Cei ce l-au crezut au pornit. Cu cât se apropiau mai tare cu atât părea mai departe, până şi-au dat seama că sunt deja pe Cale.

Când sus, când jos – timp şi înălțime. Aceasta-i muzica. Ne înalță şi ne coboară dar n-o putem arăta, ci doar asculta, şi nu cu urechile ci cu sufletul. Mintea asistă, dă o idee de ajutor dar n-o

poate înțelege deplin. Muzica e ca viața; a căuta s-o înțelegem mai mult decât a o trăi înseamnă a o pierde, nu ne-alegem decât cu flori de plastic. Luați o pauză şi priviți Cerul. E acelaşi pe care unii îl privesc şi acum cu teamă. Ascultați linişte lui! E liniştea voastră interioară. Îl privesc acum, înaintea zorilor şi-mi dau seama că noaptea a trecut, s-a scurs atât de liniştită şi ea! Unde eram? Cu gândul, cu cartea şi sensul pe care-l urmam. Dacă urcăm va trebui să şi coborâm. În drumul nostru cosmic facem un popas pe această planetă pentru a continua apoi călătoria. Când vom fi văzut, ascultat ceea ce era de văzut şi ascultat, ne vom întoarce mai bogați în ființa noastră, mai cuminți şi mai ascultători. Dacă o ținem tot cu amintirile vom fi în contratimp iar de pierdem sensul şi Lumina, vom fi împotriva Vieții; - gratuită răzbunare pentru un dar gratuit. Avem tot ce ne trebuie pentru a fi şi a putea redescoperi Sensul şi calitatea Vieții. Curaj!

Sibiu - august 1999

* urmează:

Prezentare schematică a cursului istoric al muzicii
până în secolul XX